

TARIM İŞ ARACISI REHBERİ

Daha çok kazanmak için çalışanların sağlığını koruyalım

HASTALIKLARI VE KAZALARI ÖNLEME YASAL SORUMLULUK VE GÖREVDİR

- Tarlada çalışanlar tedbirler alınmazsa sık hastalanır.
- Tarlada hastalıkları ve kazaları önlemek için birçok yol vardır. Bu nedenle yasalar çıkarılmıştır
- **Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliği'nin 11. Maddesi** işçilerin barınma yerlerini, yeme ve yatma durumlarını sağlığa ve barınma koşullarına uygun biçimde sağlamak ve işçilerin ihtiyaçları olan hizmetlere ulaşmasını sağlamak için mahalli mülki idare amirleri nezdinde gerekli başvuruları yaparak takip etmeyi tarım iş araçlarına görev vermiştir.

Tarım İş Aracısı;

- Tarlada hastalıklara, kaza ve yaralanmalara neden olabilecek faktörleri bilmeli,
- Hastalık, kaza ve yaralanmaları önlemek için gerekli işleri yapmalıdır.

27 Mayıs 2010 PERŞEMBE

Resmî Gazete

Sayı : 27593

YÖNETMELİK

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

TARIMDA İŞ ARACILIĞI YÖNETMELİĞİ BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, tarım aracı için izin verilmesi ve bunların çalışma ve denetimi ile tarım aracı, mevsimlik geçici tarım işçileri ile bunları çalıştırılan tarım işverenleri arasındaki ilişkinin düzenlenmesi hakkında usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, tarımda iş ve işçi bulma aracılığı yapmak üzere Kurumdan izin alan gerçek veya tüzel kişiler ile mevsimlik geçici tarım işçileri ve bunları çalıştırılan işverenler hakkında uygulanır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

Aracı: Tarımda iş ve işçi bulma aracılığı görevini yapmak üzere Kurumca izin verilen gerçek veya tüzel kişileri,

Aracılık belgesi: Tarımda iş ve işçi bulma aracılığı yapmak üzere Kurum tarafından verilen belgeyi,

Genel Müdürlüğü: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü,

İl Müdürlüğü: Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüğü,

İşçi: Tarım içinde mevsimlik geçici olarak çalışan işçileri,

İşveren: Mevsimlik geçici tarım işçilerini çalıştırılan işverenleri,

İşyeri: Konaklama yerinin mücavir alanında bulunan tarım işinin yapıldığı işyerini,

Konaklama yeri: Tarım işçilerinin konakladığı ve tarım işyeri ile aynı mücavir alan sınırlarında bulunan yerleri,

Kurum: Türkiye İş Kurumunu,

Mahalli Mülki İdare Amirliği: İşyeri ile konaklama yerinin sınırları içinde bulunduğu il valiliğini veya ilçe kaymakamlığını,

Şube Müdürlüğü: Türkiye İş Kurumu Şube Müdürlüğü, ifade eder.

Ekte

Tarım İş Aracısı (Yarıçı/Elçi/Çavuş) Devletin Resmi Görevlisidir.

NÜFUSA KAYDI OLMIYANIN DOKTORU OLMAZ

- Tarlaya işe götürdiğiniz her kesin kimliğinin olup olmadığı kontrol edilmelidir.
- 1 aydan küçük bebeklerin nüfus kayıt işleminden para alınmaz.
- Tarlaya giderken ailelere aile hekimlerine telefon numaralarını bırakmalarını, hatta herhangi bir soruna karşın sizin de numaranızı bırakmalarını isteyin. Çünkü aile hekimleri hastalıklardan korunmak için aşı, çocuk ve gebe izlemi gibi gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.
- Eğer aile hekimi olmazsa ya da aile hekimi kişiye ulaşamazsa hastalıkları önleme hizmetleri verilemez, çocuklar ve gebe kadınlarda ağır hastalıklar hatta ölümler olabilir.

Kimlik numarası olmayanın doktoru olmaz

Mevsimlik tarım işçisi ailelerimizde bazı çocukların ve kadınların nüfus cüzdanı / kimliği yok. Bu nedenle sağlık kontrolleri yapılamıyor.

Kimlik Nasıl Çıkar?

Cocuksa

1- Çocuk doğar doğmaz anne ya da babadan biri kendi kimliği ile Nüfus Müdürlüğü'ne gitmelidir
2- İlk 1 ay içinde ücret alınmaz

18 yaşından büyükse

1- Nüfus Müdürlüğü'ne 4 adet vesikalik fotoğraf ile anne, baba ya da kardeşlerinin kayıtlı olduğu yeri gösteren bir belge veya onların sözlü beyanı ile müracaat ederek kimliğini alır.
2- TC vatandaşı olmayıp en az 6 ay Türkiye'de ikamet edecek kişiler, Emniyet Müdürlüğü'ne müracaat ederek ikamet teskeresi çıkarır ve Emniyet Müdürlüğünde yabancılar ait TC kimlik numarası verilir.

Annelerin ve bebeklerin hasta olmaması ve ölmemesi için; DÜZENLİ KONTROL ŞARTTIR.

Nüfus kayıtları için muhtarınıza başvurun

"Bebeğiniz doğar doğmaz aile hekime götürün"

Aile hekime nasıl kayıt olunur?

1. Nüfusa kaydınız yoksa önce kaydınızı yapın.
2. Nüfus kaydınız başka yerde ise yaşadığınız yere kaydolun.
3. Size en yakın aile sağlığı merkezine gidin.
4. Aile sağlığı merkezindeki aile hekimlerinden hangisine kayıt yaptırın istedığınıze dair imzali bir dilekçeyi ve nüfus cüzdanınızın fotokopisini aile hekime verin.

Aile hekimi nüfus yoğunluğu nedeniyle başvurunuzu kabul etmez ise:

Nüfus cüzdanınızın fotokopisiyle birlikte toplum sağlığı merkezine başvurun. Bu merkez size aile hekimini atar.

Sorun yaşadığınız zaman **184 no'lu** telefonu arayabilirsiniz

Hastalıklar önlenebilir

İşe gitmeden önce herkesin (bebek dahil) aile hekime kayıtlı olup olmadığını kontrol edin. İşe gittiğiniz yerde en yakın Toplum Sağlığı Merkezi'ne giderek kaç kişi olduğunuzu, bebek ve gebe sayınızı bildirin.

MİKROPLAR HASTALIKLARA NEDEN OLUR

- Tarım alanlarında toprakta, suda, havada çok çeşitli mikroplar vardır.
- Bu mikroplar ishal, sıtma, şark çibarı, verem, tetanoz gibi bulaşıcı hastalıklara neden olabilir.
- Hasta insan varsa sivrisinek, tatarcık gibi sinekler hasta kişiyi ısırp mikrobu sağlam kişiye bulaştırırlar.
- Hastalıklar organlara zarar vererek iş güc yapamaz hale getirir.
- Kadın gebeyse düşük ya da ölü doğum, ya da sakat/özürlü/zeka geriliği olan bebek doğumlarına neden olur.

Hastalıkları önlemek mümkündür.

TEMİZ-İÇME KULLANMA SUYU ve GIDA KULLANILMALIDIR.

- Mikropların çoğu su ve besinlerle bulaşır.
- Kirli sulardan kaynaklanan hastalıklar, Hepatit-A (sarılık), ishaller, tifo gibi hastalıklardır.
- ✓ Hem içme suyunun hem de yemek pişirme ve bulaşık yıkamada kullanılan suyun temiz olması gereklidir.
- ✓ Eğer su temiz depodan gelmiyorsa, su mikroplardan temizlenmelidir.

Temiz-İçme kullanma suyu hastalıkları önler.

SUYUN MİKROPLARINI TEMİZLEYEBİLİRİZ

✓ Klor kutusunun üstünde nasıl kullanılacağı yazıldır,

- Klor tablet mikrop öldürücüdür, sadece suyu ve sebzeleri temizlemek için kullanın ve çocukların ulaşamayacağı yerde saklayınız.
- Klor tabletlerini güneş ışığından uzak ve serin yerlerde saklayınız.

- ✓ Suyu temizlemek için KLOR kullanılır,
- ✓ Halk Sağlığı Müdürlüğü'nde Çevre Sağlığı Birimleri klor tabletini ücretsiz olarak dağıtmaktadır.
- ✓ Klor tablet ya da çamaşır suyu yoksa, suyu kaynatarak da temiz hale getirebiliriz. Su kaynamaya başladıkten sonra fazladan 10 dakika daha kaynatırsak içerisindeki mikropları temizlemiş oluruz.
- ✓ Kaynatılmış suyun tadı biraz değişir. Çünkü suya lezzet veren bazı gazlar su kaynarken havaya karışır. Eğer bu suyu kaptan kaba boşaltırsak suya tekrar eski lezzetini kazandırmış oluruz.
- ✓ Suyu metal veya açık renk kaplarda ağızı kapalı olarak saklamalıyız.
- ✓ İçine daldırdığımız maşrapa ya da tasın temiz olmasına özen göstermeliyiz.

İşe giderken KLOR alın.

MİKROPLARIN ÇOGU ELİMİZDEN BULAŞIR

- Mikropların çoğu ellerimizden vücutumuza girer.
- Nezle, grip, ishal gibi pek çok hastalığın nedeni kirli ellerdir.
- İshalli hastalıklar çocukların büyümeye geriliği ve ölüme neden olabilir.
- Eğer gebe bir kadın ishal olursa; düşüğe, erken doğumya neden olabilir ya da anne karnındaki bebeğin büyümesi yavaşlar.
- Yemekten önce, iş yaptıktan sonra ve tuvaletten sonra eller bol su ve sabunla yıkanmalı, parmak araları ve tırnak dipleri iyice ovulmalıdır.
- Çocuklar bize bakarak öğrenir. Bu nedenle el yıkama konusunda çocuklara örnek olmalıyız.
- Ellerin sabunla yıkanması, ellerimizdeki kimyasal maddelerin de temizlenmesini sağlar.

**El yıkama
hastalıkları
önler.**

Tarlada su ve sabun olmalıdır.

GÜVENLİ GIDA KULLANIN

GÜVENLİ BESLENME İÇİN 5 ANAHTAR

1. Temizliğe önem vermeliyiz Yemek yapmaya başlamadan önce ellerimizi bol su ve sabunla yıkamalıyız. Yemek hazırlamadan önce kullanacağımız kaşık, bıçak, tahta, tencere gibi malzemeleri iyice yıkamalıyız. Yiyeceklerimizi fare, böcek, haşerelerden korumak için kapaklı kaplarda saklamalıyız..	Neden? Toprakta, suda, hayvanlarda ve insanlarda pek çok tehlikeli mikrop bulunur. Bu mikroplar eller, temizlik bezleri ve özellikle doğrama tahtası gibi mutfak aletleriyle taşınır; biz farkına bile varmadan yiyeceklerimize bulaşıp, gıda zehirlenmelerine ve hastalıklara neden olur.
2. Pişmiş ve çiğ gıdaları birbirinden ayrı tutmalıyız. Et, tavuk, balık gibi pişmemiş yiyecekler diğer gıdalardan ayrı tutulmalıdır. Bıçaklar, doğrama tahtaları gibi mutfak aletlerini pişmemiş yiyeceklerde kullandıkten sonra başka yiyeceklerde kullanmadan önce yıkamalıyız. Yenmeye hazır gıdaların pişmemiş gıdalarla temasını engellemek için kapalı kaplarda saklamalıyız.	Neden? Özellikle et, tavuk, balık gibi pişmemiş gıdalar ve bunların sularında tehlikeli mikroplar yemek hazırlama ya da saklama sırasında diğer gıdalara da bulaşabilir
3. İyice pişirelim Özellikle et, tavuk, yumurta ve balık gibi gıdaları iyice pişirmeliyiz. Çorba ve sulu yemeklerin tamamen piştiginden emin olana kadar kaynatmalıyız. Önceden yapılmış bir yemeği iyice ısıttıktan sonra yemeliyiz.	Neden? Pişirmek, yiyeceklerdeki mikropları öldürür. Özellikle kıyma, kemikli et parçaları ve bütün tavuk pişirirken iç kısımlarının iyice pişmesine dikkat etmeliyiz.
4. Yiyeceklerimizi doğru isıda saklamalıyız Tüm pişmiş ve bozulabilir yiyecekleri dışında biraz soğuduktan sonra buzdolabına koymalıyız. Akşamdan pişmiş yemek tarlaya götürülünce tarlada sıcakta bozulabilir. Bu nedenle yemekler tarlada pişirilmelidir.	Neden? Pişmiş yemekler buzdolabı dışında 2 saatten sonra bozulmaya başlar ve mikroplar çok hızlı çoğalar.
5. Temiz su, temiz malzeme kullanmalıyız Yemeklerde ve bulaşığı yıkarken temiz su kullanmalıyız. Sebze ve meyveleri iyice yıkadıktan sonra kullanmalıyız. Sebzeleri klorlu suda yıkamak daha iyidir. Klor kutusunun üzerinde ne kadar kullanılacağı yazılıdır. Sütü kaynamaya başladıkten sonra en az 5 dakika kaynadıktan sonra ateşten indirmeliyiz. Marketten aldığımız gıdaların son kullanma tarihine dikkat etmeli, tarihi geçmiş yiyecekleri yememeliyiz.	Neden? Sulara mikrop karışmış olabilir. Çürümüş yiyeceklerde zehirli maddeler olabilir. Klor kullanmak mikropları öldürür.

YETERSİZ VE DENGESİZ BESLENMEK İNSANI HASTA EDER

Yeterli ve dengeli beslenmek demek bilinen 4 besin grubundan aynı günde tüketmek demektir.

1. Un, şeker, tahlil ürünleri
2. Et, tavuk eti, balık eti, yumurta, kuru baklagiller
3. Süt, yoğurt, ayran, sütten yapılmış diğerleri
4. Sebzeler, meyveler

Yeterli ve dengeli beslenmek için yukarıda sayılan tüm bu besin öğelerinden her ögün tüketmek gereklidir.

Yeterli ve dengeli beslenmeyecek kişilerde;

- ✓ Kansızlık
- ✓ Halsizlik, güçsüzlük
- ✓ Zayıflama
- ✓ Kof şişmanlık
- ✓ Ağızda yaralar ve diş çürükleri
- ✓ Yaşlılıkta kemik erimesi
- ✓ Ciltte kuruluk bazen yaralar
- ✓ Sık sık hastalanma
- ✓ Şeker hastalığı- kalp hastalığı- şişmanlık görülür

Kansızlık her türlü hastalığa kapı açar.

ÇOCUKLARIN AŞILANMASI GEREKİR

- Aşılar çocuklarımızı birçok hastalıktan korur.
- ✓ Verem, sarılık (Hepatit A ve B), difteri (kuşpalazı), boğmaca, tetanoz, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, çocuk felci, zatüre, menenjit ve suçiçeği hastalıkları aşı ile önlenir.
- ✓ Her bir aşının zamanı vardır ve Aile Hekimi çocukların aşı zamanı geldiğinde ücretsiz olarak aşılar.
- ✓ Çocukların aşlarının zamanında yapılması için çocuğun aile hekimine kayıtlı olması gereklidir. (Aile hekimine kayıt olmak için kimlik fotokopisi ve bir dilekçe yeterlidir.)

- ✓ Örneğin, zamanında (çocuk 1 yaşındayken) **kızamık aşısı yapılmayan** çocukların, kızamık mikrobu ile karşılaşırsa bu mikrop çocuğun beynine yerleşebilir ve yıllar sonra **beyinde felç oluşturarak (SSPE)** çocuğun ölümüne neden olabilir.
- ✓ Örneğin, zamanında **kabakulak aşısı yapılmayan** erkek çocukların, ileri yaşlarda mikrobu kapınca, üreme organını (testisler) tutar ve bu çocuklar kalıcı olarak **kısırlaşabilir**.

Ailelere çocukların ve kadınların aşı kartlarını yanlarına almalarını söyleyin. Eğer gittiğiniz bir Aile Sağlığı Merkezinde aşı yapılmaması gibi bir problemle karşılaşırsanız **184** no'lu telefonu arayabilir veya Toplum Sağlığı Merkezlerine başvurabilirsiniz.

KADINLARIN TETANOZ AŞISI YAPILMALIDIR

- Tetanoz hastalığı toprakta bulunan bir mikroptan bulaşır ve ölümcüldür.
- Tetanoz hastalığına neden olan mikrop her yerde bulunabilir. En çok tarımda çalışanlar tehlike altındadır.
- ✓ Tarımda çalışan bir kişi kaza sonucunda bir yerini kestiğinde veya yaralandığında derhal en yakın sağlık kuruluşuna başvurmalıdır.
- ✓ Tetanoz insandan insana bulaşmaz.

Çocuklara ve 15-49 yaş arası kadınlara tetanoz aşısı ücretsiz yapıılır. Çünkü;

- ✓ Tetanoz mikrobu çoğunlukla doğum sırasında göbek kordonu kesilirken bebeğe bulaşır.
- ✓ Tetanoz mikrobu bulaşmış bir bebek doğduğunda tamamen sağlıklı görünür, fakat 2-3 gün sonra ememez ve kasılmalar başlar, bebek ölürl.

AŞI ile TETANOZ hastalığından korunmak mümkündür.

SİVRİSİNEK, TATARCIK, KENE HASTALIK TAŞIR

- Sıtma, şarkçıbanı, Kırmızı Kongo Kanamalı ateşi hastalıklarına karşı önlem alımlıdır.
- Sıtma sivrisineğin, şarkçıbanı tatarcık sineğinin, Kırmızı Kongo Kanamalı ateşi kenenin ısırması ile sağlam kişilere bulaşır.
- Sıtma hızla kansızlık yapar, çocukların büyümesi durur, gebeler düşük ya da ölü doğum yapar.
- Şarkçıbanı hemen tedavi edilmezse iz bırakır.
- Kırmızı Kongo Kanamalı ateşi öldürür.

Bu hastalıklardan korunmak için;

1. Ateş, titreme, yüzde en az 1 ay geçmeyen sivilce şeklinde yaralar olduğunda hemen en yakın doktora gidilmelidir. Çünkü bu hastalıkların yayılmaması için en etkili yöntem, hastaları tedavi etmektir.

Ateşlenen kişiyi hemen doktora götürün.

SITMA VE ŞARK ÇİBANI ÖNLENEBİLİR HASTALIKLARDIR

1. Sivrisinek mücadelesi yapılmalıdır. Hemen bulunduğuuz ilin Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne başvurun.
2. Tarla, bahçede çalışırken sinek ve kenelerin ısırma ihtimali olan kol ve bacaklar uzun kollu-uzun bacaklı giysiler giyilmelidir.
3. Uyurken cibinlik kullanılmalıdır.
4. Sineklerin üremesine neden olabilecek kirli su birikintileri olmamalı, bunlar kurutulmalıdır.
5. Kırımlı Kongo Kanamalı ateşi ağır seyreder. Ateş, vücutta kanama olan herkes hastaneye gitmelidir.
6. Ailesinde Kırımlı Kongo Kanamalı Ateşi olanlar da hastaneye gitmelidir. Kene ısırmazı durumunda kene kusturulmamalı, sıkılmamalıdır. Bunun yerine en yakın hastaneye gidilmelidir.

**Etraftaki su birikintileri, tuvaletler, çöplerin toplandığı alanlar, kirli sular
sinek, böcek, fare gibi hayvanların üreme alanlarıdır.**

Cibinlik altında uyumalıdır.

VEREM ÖNLENEBİLİR BİR HASTALIKTIR

- Verem hastalığından korunmanın en etkili yolu hastaların hemen bulunup tedavi edilmesidir.
- Göğüs-sırt ağrısı, uzun süren öksürük, halsizlik, balgam, bazen kanlı balgam, ateşi olan herkes mutlaka doktora gitmelidir.
- Verem hastalığının tedavisi en az 6 ay sürer.
- Tedavisi tamamlanmamış hastalar etrafa mikrop yayar, diğer insanların da hastalanmasına neden olur.

Verem hastalığından korunmak için:

- ✓ Sağlık kuruluşlarında her yıl düzenli kontrollerden geçilmelidir.
- ✓ Çocukların Verem (BCG) aşısı yaptırılmalıdır.
- ✓ Dengeli ve iyi beslenmeye çalışılmalıdır.
- ✓ Güneş ışınları verem mikrobunu öldürür.
Bu nedenle yaşanılan yerlerin güneşlendirilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Tozlu yerlerin temizliği yapılmalıdır.
- ✓ Aşırı yorulmadan, dinlenerek çalışılmalıdır.
- ✓ Sigaraya başlanmamalı, içiliyorsa hemen bırakılmalıdır.
- ✓ Kahvehane gibi kapalı ve sigara içilen yerlerden uzak durulmalıdır.
- ✓ Süt ve süt ürünleri de verem bulaşma kaynağı olabilir. Bu nedenle sütler iyice kaynatmadan tüketilmelidir.
Ambalajlı sütler temizdir.

**Çalışan işçiler arasında verem ilaç kullanıayan varsa ilaç biter bitmez en yakın
Toplum Sağlığı Merkezine başvurulmalıdır.**

BAĞIRSAK PARAZİTLERİ, TEMİZLİĞE DİKKAT EDİLEREK ÖNLENİR

- Sık karın ağrısı, mide bulantısı, ishal şikayeti olan kişilerin bağırsak paraziti açısından aile hekimine gitmesi ve tedavi olması gereklidir.
- Tarım işçilerinin paraziter hastalıklara (bağırsak kurdu, solucan) yakalanma riski oldukça yüksektir.
- Parazitler özellikle çocukların büyümeye geriliğine neden olur.

Tarım işçilerinde paraziter hastalıkların fazla olmasının nedenleri:

1. Kirli eller,
2. Kirli gıdalar,
3. Tuvalet, çöp, su birikintilerinden çoğalan sinekler,
4. Yemek yapılan yerlerin kirli olması,
5. Mutfak ve tuvaletin yakın ya da aynı yerde olması,
6. Çocukların çamur, su birikintisi, tuvalet yakınlarında oynamasıdır.

Önlemek için uyulması gereken kurallar;

1. Klorlu su kullanılmalıdır.
2. Eller sık sık yıkanmalıdır.
3. Tuvaletten sonra, çocukların altını temizledikten sonra eller yıkanmalıdır.
4. Açık alanlara dışkılanmamalıdır.
5. Gıdalar temiz tutulmalıdır.

Her aile arazi tipi uygun tuvalet yapmalıdır.

TUVALET MİKROPLARI UZAKLAŞTIRIR

Tuvaletler;

- Tuvalet kullanmak etrafa mikrop yayılmasını önler ve mahremiyet için gereklidir.
- Açık alanlara rastgele ihtiyaç gidermek, bizim ve çocuklarımızın hasta olmasına neden olur.
- Tuvaletlerin içme suyu kaynağından uzak olması gereklidir.

Tarlada tuvalet yapımı;

- Tarlada her aileye bir tuvalet yapılması gereklidir.
- Tuvaletlerin yanında el yıkama düzeneği olmalıdır.
- Tuvalet barınaklardan (çadırlardan) en az 40 adım uzağa yapılmalıdır.
- Önce 1.5 metre derinliğinde, yaklaşık 1 metre genişliğinde çukur açılır.
- Çukurun üzeri uygun malzemelerle kapatılır ve bir dışkılama deliği bırakılır.
- Çevresi ve üzeri kullananların görünmemesi için kapatılır.
- Çukurdan çıkan toprak tuvaletin kenarına yiğilir ve yanına bir kürek konur.
- Her dışkılamadan sonra üzerine bir kürek toprak atılır.
- Üzerine toprak atılması tuvalet çukurunda mikropların coğalmasını azaltır.

Tarlada çalışırken de kolay ulaşabileceğiniz tuvalet yapın

İşçilerinize arazi tipi tuvalet yapımını öğretin.

BİR ÇOK HASTALIK HAYVANLARDAN BULAŞIR

- Brusella (peynir-hayvan hastalığı), tifo, veba gibi bazı hastalıklar hayvanlardan bulaşırlar.
- Yaşadığınız alana hayvanların yaklaşmamasını sağlayın.
- Barınakları hayvanların yaşadığı alanlardan uzağa yap.
- Hayvanlarla temas eden her kes sık sık ellerini yıkamalıdır.
- Hayvanlar özellikle insanlara bulaşabilecek hastalıklar açısından aşılmalıdır.
- Hayvan barınaklarından sorumlu kişilerin elleri, ayakları ya da başka yerlerinde açık yaralar varsa bu yaralar kapatılmalı, yaralar sık sık pansuman yapılmalıdır.
- Gebeler ve 5 yaşından küçük çocuklar hayvan bakımı yapmamalıdır.
- Hayvanlar için herhangi bir amaçla kullanılan kaplar ev içinde kullanılmamalıdır.
- Hayvan ısrıkları kuduza neden olabilir. Bir hayvan tarafından ısrıltmış kişi hastaneye götürülmelidir ve kuduz aşısı yapılmalıdır.

Hayvanın ısrırdığı yer bol su ve sabunla yıkanmalı ve en yakın hastaneye gidilmelidir.

ZİRAİ İLAÇLAR KURALLARINA UYGUN KULLANILMALIDIR

- Tarlada çalışırken, orada yetişen ürünleri böceklerden koruyabilmek için kullanılan ilaçlara zirai ilaç denir.

Zirai ilaçlar **ZEHİR**'dir.

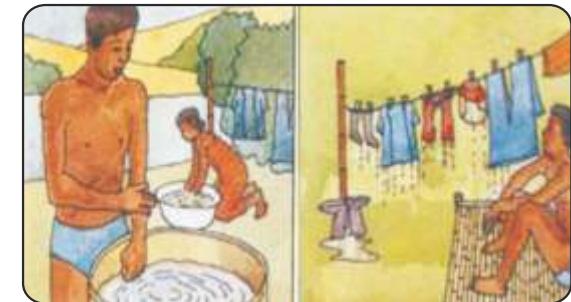
TOPRAK
SU HAVA'ya
bulaşır.

Vücuda Giriş Yolları	Zararlı Etkileri	Korunma Yolları
Göz	<ul style="list-style-type: none">✓ Hemen görülen durumlar• Zehirlenmeler	<ul style="list-style-type: none">✓ Gözlük kullanın
Ağız ve sindirim sistemi	<ul style="list-style-type: none">✓ Uzun süre sonra görülen durumlar• Sakat doğumlar• Düşük ve ölü doğumlar• Ciddi kansızlık• Kısırlık• Hormon bozukluğu• Sinir sistemi hasarları• Astım ve allerji• Yarık-damak dudak• Depresyon• Kanserler	<ul style="list-style-type: none">✓ Maske takın
Solunum yolu, burun		<ul style="list-style-type: none">✓ Uzun pantolon giyin
Cilt		<ul style="list-style-type: none">✓ Uzun kollu gömlek giyin
		

ZİRAİ İLAÇLAR KURALLARINA UYGUN KULLANILMALIDIR (Davamı)

Zirai ilaç uygulanırken dikkat edilmesi gerekenler

- ✓ Şapka, maske, eldiven, gözlük, uzun kollu gömlek, uzun pantolon, çoraplar, kapalı ayakkabı veya bot giyilmelidir.
- ✓ Püskürtme yapılan alanlara girilmemelidir.
- ✓ İlaçlama sonrası tarlaya girilmemelidir. İlaçlamadan sonraki bekleme süresi kullanılan zirai ilaç kutusunda yazmaktadır. Bu süre ne kadarsa o kadar bekleyip ondan sonra tarlaya girilebilir.
- ✓ Eller sık sık sabunla yıkanmalıdır. Böylece hem ellerdeki kalıntılar uzaklaştırılır ve bunların cildin içine girmesi engellenir, hem de ağız, göz, burun yoluyla alınması azaltılmış olur.
- ✓ Bol su içilmelidir (6-8 su bardağı). Su zehrin vücuttan atılmasını kolaylaştırır.
- ✓ İlaçlama yapılan bölgelere uyarı levhası koymak gereklidir.
- ✓ İlaç kutuları etrafa gelişigüzel atılmamalı, uzakta bir yere gömülmelidir.

Eve ya da çadıra girmeden önce;

- ✓ Eller yıkanmalı ve tarlada kullanılan bot, eldiven, şapka ve diğer giysiler çıkarılmalı ve bir torbaya konulmalıdır.
- ✓ Tarlada kullanılan kıyafetler diğer çamaşırlardan ayrı yıkanmalı ve yıkarken eldiven giyilmelidir.
- ✓ Yıkanan kıyafetler güneşte kurutulmalıdır.
- ✓ Hemen duş alınmalıdır.
- ✓ Duş yaparken vücut **ovulmamalı** ya da **keselenilmemelidir**. Çünkü kese yapıldığında, zirai ilaçlar deriye nüfuz edebilir.
- ✓ El ve ayak tırnak kökleri temizlenmelidir.
- ✓ Duş aldıktan sonra ve çocuklara sarılmadan ya da onlarla oynamadan önce temiz kıyafetler giyilmelidir.

Zirai ilaçlar zehirdir.

Zehir vücutumuzdan ve evimizden uzaklaştırılmalıdır.

BOYALAR, DETERJANLAR, MEKANİK YAĞLAR HASTALIK NEDENİDİR

- Tarım çalışanları mekanik yağılara maruz kalırlar.
- Mekanik yağılar (makine yağıları) ciltte yaralara neden olabilir.
- Bu yağıların ağıza, burna sürülmesi de hastalıklara neden olabilir.

Mekanik yağıların sağlığımıza zarar vermesini engellemek için yapılacak işler;

1. Makinelerin bakımını ustalar yapmalıdır.
2. Ellere, yüzeye makine yağı değmişse bol su ve sabunla yıkamalıdır.
3. Makine yağılarını vücuttan silmek için gaz yağı, benzin, mazot, neft, tiner gibi maddeler kullanılmamalıdır.
4. Makinelerin yağlı bölgeleriyle uğraşılacaksa mutlaka kalın eldiven giyilmelidir.
5. Boya ve deterjanlar da insan sağlığına zarar verebilir.
6. Özellikle boyaların içinde bulunan çeşitli kimyasalların zararlı olabileceği unutulmamalıdır.

Su ve sabun hayat kurtarır.

TOZLAR HASTALIK NEDENİDİR

- Tarım işçileri bitki, atık, gübre, hayvansal atık, hayvan tüyü, polenler, tahıllar, toprak gibi çeşitli tozlara maruz kalırlar.
- Bu tozlar çeşitli hastalıklara yol açabilir.

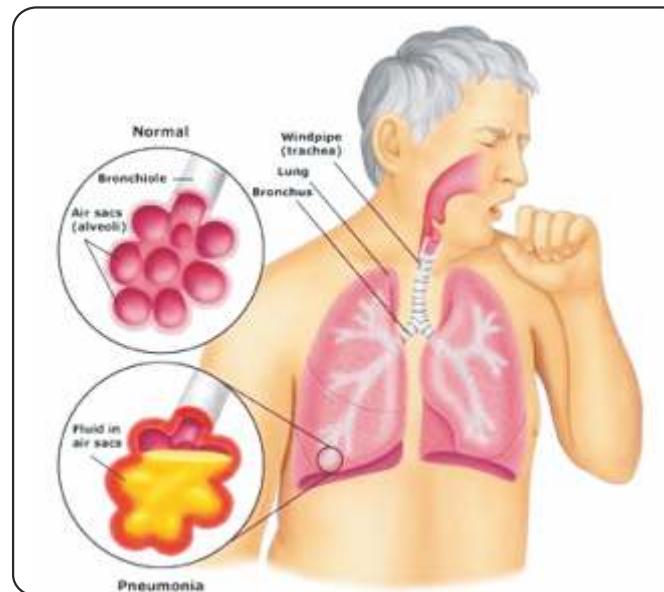
Tozların neden olduğu hastalıklar;

1. Akciğer iltihabı
2. Astım
3. Alerjik hastalıklar
4. Sinir sistemi hastalıkları

Toz sigara içen kişileri daha çok etkiler.

En çok toza maruz kalınan işler;

1. Tarlanın sürülmesi
2. Koyun, keçi tüylerinin kırpılması
3. Zirai ilaç uygulama
4. Tarımda kullanılan araçların egzosu
5. Hasat işleri
6. Tarla yakma

Çalışılan yerde en fazla toz çıkarılan işler belirlenmeli ve önlem alınmalıdır.

TOZLARIN NEDEN OLDUĞU HASTALIKLARDAN KORUNMAK MÜMKÜNDÜR

Tarım işçilerinde toza bağlı hastalıkların belirtileri;

- Öksürük,
- Hapşırık,
- Nefes almada zorluk,
- Göğüste sıkışma hissi,
- Burun akıntısı,
- Gözlerde kızarıklık,
- Baş ağrısı,
- Ateş,
- Boğazda gıcık hissi,
- Boğaz yanması.

Tozların zararlarından korunma yolları;

- ✓ Tozlu ortamda uzun süre kalınmamalıdır.
- ✓ Tozlu işlerin listesi yapılip bu işlerde çalışma süresi kısaltılmalıdır.
- ✓ Tozlu işler yapılırken maske kullanılmalı, maske yoksa ağızı ve burunu kapatacak şekilde tülbentle kapatılmalıdır.
- ✓ Tozların neden olabileceği hastalıklar konusunda aile hekimlerine gidip muayene olunmalıdır.

Toza karşı önlem alarak işçiler korunmalıdır.

AŞIRI SICAK VE GÜNEŞ HASTALIK NEDENİDİR

- İşleri gereği tarım işçileri sıcak altında çalışmaktadır.
- Sıcak altında çalışmak insan sağlığına zarar verebilir.
- Sıcak ya da güneş çarpmaları yaygın olarak görülür.
- Gebelikte düşük, ölü doğum, sakat/özürlü çocuk doğumuna neden olabilir.
- Gözlerde katarakt hastalığına neden olur.
- Deri hastalıkları, hatta güneş ışınlarının dik olduğu saatlerde çalışılırsa cilt kanserleri görülür.
- Özellikle yaşlılar, şişmanlar, çocuklar, gebeler, kalp-böbrek-karaciğer hastaları, şeker hastaları, yüksek tansiyon hastaları tehlike altındadır.

Sıcaktan korunmak için;

- ✓ İşçiler şapka ve güneş gözlüğü (ultra viyole gözlük) takmalıdır. Mevsim şartlarına uygun, terletmeyen, açık renkli ve hafif giysiler giyilmelidir.
- ✓ Ultra Viyole olmayan güneş gözlükleri kullanılmamalıdır. Körlüğe neden olabilir.
- ✓ Bol miktarda sıvı tüketilmelidir.
- ✓ Vücut temiz tutulmalıdır.
- ✓ Kolay ulaşılabilir yerlere gölgelik yapılmalıdır.

Tarlada herkesin kolay ulaşacağı şekilde gölgelikler yapılmalıdır.

AĞIR KALDIRMA, AYAKTA UZUN SÜRE ÇALIŞMA, EĞİLEREK ÇALIŞMA HASTALIKLARA NEDEN OLUR

- Tarım işçileri ayakta uzun süre çalışmak zorunda kalan, ağır kaldırma-yük taşıma işlerini yapan kişilerdir.
- Bu tip işler düşük ve erken doğumlara neden olur.
- Tarım işçilerinde kas yırtılmaları, burkulmalar, kırık-çıklıklar, bel ağrısı, siyatik, fıtık, artrit, el-bilek-kol-dirsek omuz sışlikleri çok görülür.
- Bu hastalıklar büyük balyaları, gübre çuvallarını, büyük çantaları ve buna benzer yükleri taşımaya, kaldırıyla, bir yerden bir yere sürüklemeyle oluşur.
- Hatalı taşıma, kaldırma yöntemleri yaralanmalara neden olabilir.

Kas iskelet sistemi hastalıklarından korunmak için;

- ✓ 25 kilo ve üzerindeki yükler taşınmamalıdır.
- ✓ Yükler omuz üzerinde taşınmalıdır.
- ✓ Yükler iki kişi tarafından taşınmalıdır.

İşçiler ağır yük kaldırılmamalı ve yük taşıyan kişiler sık sık dinlenmelidir.

AĞIR YÜK TAŞIMAK TEHLİKELİDİR

Yük kaldırma kuralları;

- Yükün nereye götürülp konulacağını yükü kaldırmadan önce iyice düşünülmeli ve karar verildikten sonra yük kaldırılmalıdır.
- Kaldırılacak yük vücudu yakın olmalıdır.
- Bel bükülmeden dizler kırılarak yük için çömelmelidir.
- Yükün tutacakları olmalıdır.
- Tutanaklar yoksa yük en altından iyi kavranmalıdır.
- Yükün ağır olan parçası vücudu yakın tutulmalıdır.
- Yük iki parçaya her iki kola eşit miktarda yük alınmalıdır.
- Yük taşınırken belin oynamamasına dikkat edilmelidir.
- Omuzlar gidilecek yönde tutulmalıdır.
- Gün içinde sürekli aynı hareketi yapmaktan kaçınılmalıdır.
- Bir tezgah üzerinde çalışıyorsa tezgahın dirsek seviyesinden daha yüksek olmaması gereklidir.
- Omuz seviyesinin üzerinde sürekli çalışmak zararlıdır.
- Yük taşıyan kişiler sık dinlenmelidir.
- Kafa üzerinde yük taşımak tehlikelidir.

GÜRÜLTÜ SAĞIRLIK YAPAR

- Tarım aletleri gürültü ve titreşime neden olur.
- Gürültü işitmemize ve sağlığımıza zarar verebilen rahatsız edici seslere denir.
- Tarım işlerinde kullanılan traktör, kaldırıç, torna, metal işleri gürültü kaynağıdır.
- Gürültünün işitme kaybına neden olmasını engellemek için aşağıdaki koruyucu önlemler alınmalıdır.
- Gürültü ruhsal sıkıntırlara da neden olabilir.

Gürültü ve titreşimden korunma yolları;

- ✓ Başta traktör olmak üzere tüm araçların bakımı yapılmalıdır.
- ✓ Makineler uygun şekilde yağlanması gereklidir.
- ✓ Tüm makineler aynı anda çalıştırılmamalıdır.
- ✓ Makineler aynı anda çalışacaksa hepsi aynı yerde çalıştırılmamalıdır.
- ✓ Makinelerin gürültü yapan parçalarına susturucu sistemleri taktirilmelidir.
- ✓ Gürültü yapan makinelerle yapılan işler çok uzun sürmemelidir.
- ✓ Gürültü nedenli işitme kaybından korunmak için gürültülü işleri yaparken kulak tıkaçları kullanılmalıdır.
- ✓ 2 yılda bir aile hekimine gidip işitme kaybı açısından muayene olunmalıdır.

İşçilere işitme muayenelerini yaptırmalarını önerin.

TİTREŞİM ÖNEMLİ SAĞLIK SORUNLARINA NEDEN OLUR

- ✓ Aletlerin bakımı yapılmalıdır.
- ✓ Aletler yağlanması gereklidir.
- ✓ Aletler uygun pozisyonda kullanılmalıdır.
- ✓ Aletler yerlerine uygun şekilde yerleştirilmelidir.
- ✓ Traktör koltuğuna tam, sırt dayanılarak oturulmalıdır.
- ✓ Traktör süspansiyonları kontrol edilmelidir.
- ✓ Bozuk zeminde hızlı gidilmemelidir.
- ✓ Gebeler, yaşlılar, bel problemi olan kişiler mümkün olduğunda traktöre bindirilmemelidir.
- ✓ Titreşime neden olan makine mümkün olduğunda az kullanılmalıdır.
- ✓ Sıkça dinlenme molaları verilmelidir.

Küçük el aletleri de titreşime neden olabilir.

- Bunlar daha çok ellerde dolaşım bozukluğuna bağlı beyaz parmak hastalığına, eklem ağrıları ve şişmelerine, eklem tutulmalarına, eklemlerde çıkışma ve kırıklara neden olurlar.
- Tüm bunlar çok ağırıdır ve çalışma gücünü olumsuz etkiler.

BİR İNSANIN SAĞLIĞINI ANNE KARNINDAKİ YAŞAM ETKİLERİ

- Tarım iş kolunda işçilerin büyük bir bölümü kadınlardan oluşmaktadır.
- Ancak yukarıda da sayılan birçok faktör nedeniyle kanunlar gebelerin, lohusaların ve bebeklerin tarlada çalışmasını, olmasını yasaklamıştır.
- Eğer gebe tarlaya giderse hem kendisi hem de bebek için tehlikeli olacağı kendisine anlatılmalıdır.

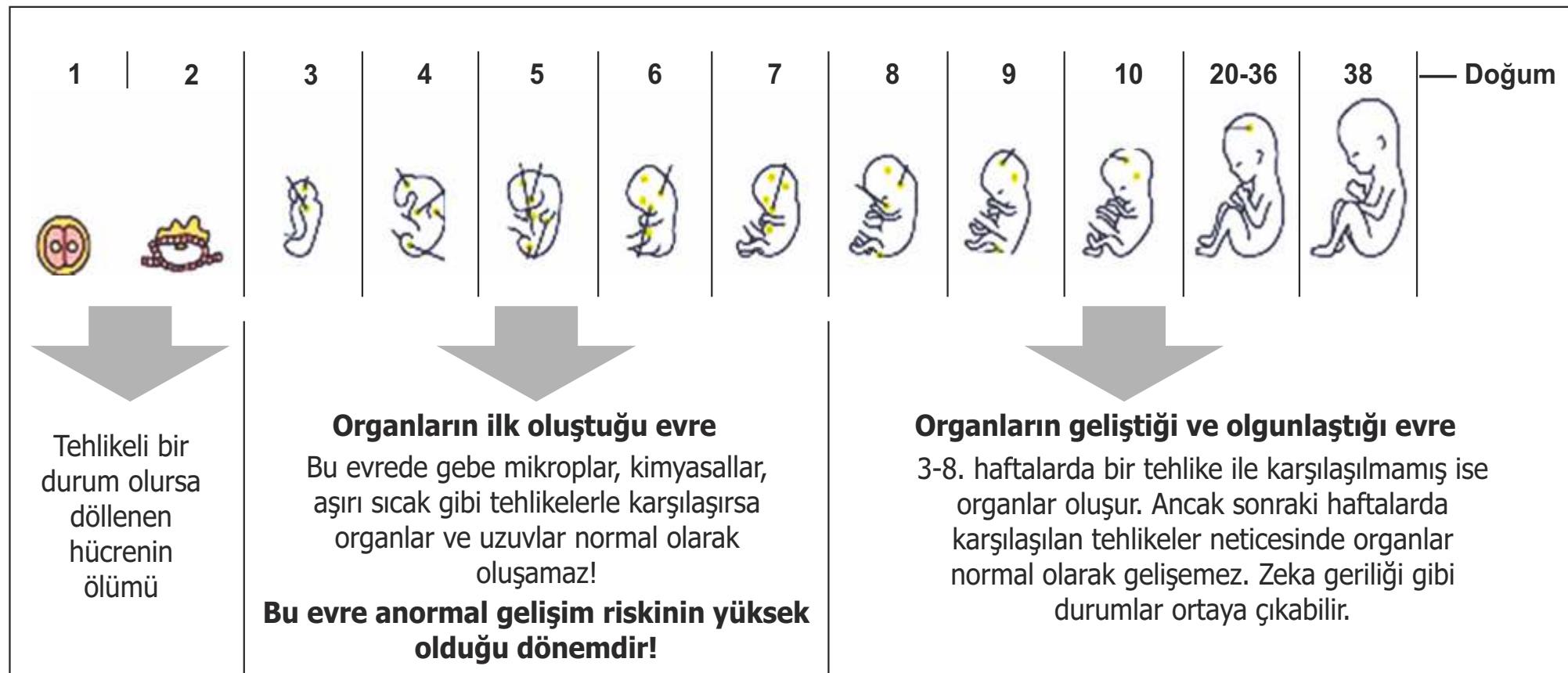

GEBELERİN TARLADA ÇALIŞTIRILMALARI YASAKTIR!!!

Çünkü hem annenin hem de anne karnındaki bebeğin hayatı tehlikededir!!!

ANNE KARNINDAKİ BEBEĞİN ORGANLARI GELİŞME AŞAMASINDA ZARAR GÖREBİLİR

ANNE KARNINDAKİ BEBEĞİN GEBELİK HAFTASINA GÖRE GELİŞİMİ

Gebeleri tarlada çalıştırımayın.

GEBELER, LOHUSALAR VE BEBEKLER EN ÇOK HASTALANMA VE ÖLME RİSKİ ALTINDADIR

Gebe ve Emzikliler

- ✓ Gebe kadınlar tarım işlerinde çalışmazlar.
- ✓ Gebe kadınlar güneş altında çalışmamalıdır.
- ✓ Gebe kadınlar ağır yük kaldırıramaz, uzun süre ayakta duramaz, denge gerektiren işler yapamazlar.
- ✓ Gebe kadınlara mutlaka tetanos aşısı yapılmalıdır.
- ✓ **Gebe kadınların her şey normal bile olsa gebeliği boyunca en az 4 kere aile hekimine muayene olması gereklidir.**

- Bu muayenede tansiyonu ölçülmeli
- İdrar tahlili yapılmalı
- Kilosu tartılmalıdır
- Bebeklerinin kalp sesleri dinlenmeli.

Gebelere;

- ✓ Doktora gittiği günün ücreti de ödenmek zorundadır.
- ✓ Gebe kadınların her gün yıkaması, tüm çamaşırlarını değiştirip temiz çamaşırlar giymesi gereklidir.
- ✓ Gebe kadınların beslenmesi özenli olmalıdır.

Gebeler;

- Diğer insanlara göre daha fazla et ve et ürünleri yemelidir
- Diğer insanlara göre daha fazla süt ve süt ürünleri tüketmelidir
- Ayda 1 kilo alması normaldir. Bunun üzerinde ya da altında alması doğru değildir
- Gebelikleri boyunca aile hekimleri tarafından verilen demir ilaçları kullanılmalıdır

**Demir ilacı biten gebelerin ilaçları Toplum Sağlığı Merkezi'nden temin edilmelidir.
Gebeler düzenli olarak kontrole götürülmelidir.**

DOĞUM MUTLAKA HASTANEDE YAPILMALIDIR

Dünyada her 2 DAKİKADA 1 KADIN
gebelik sırasında, doğum yaparken ya da lohusayken ölüyor.

DOĞUM MUTLAKA HASTANEDE YAPILMALIDIR

**HER DOĞUM,
TEDBİR ALINMAZSA
ANNENİN VE BEBEĞİN
AĞIR HASTALIKLARA
YAKALANMASINA,
HATTA ÖLMESİNE
NEDEN OLUR**

SAĞLIK PERSONELİ OLMADAN DOĞUM YAPILIRSA!!!

- Kan uyuşmazlığı varsa tedavisi yapılamaz
- Sarılık gibi bulaşıcı hastalıklara karşı tedbir alınamaz
- Doğum sırasında bebeğin boynuna göbek kordonu dolanabilir, ağızına su ya da kakası kaçabilir ve bebek ağır hastalanır ya da ölebilir
- Doğum uzarsa bebek doğum kanalında sıkışır, beynine oksijen gidemez, geri zekâlı olur
- Doğum sırasında bebeğin gözüne mikrop bulaşabilir ve kör olabilir
- Kullanılan malzemeler mikropsuz hale getirilemez, anne ve bebek mikrop kapar
- Aşırı kanamaya karşı tedbir alınamaz, kan verilemez, anne ölebilir
- Annenin tansiyonu yükselirse düşürülemez, anne ve bebek ölebilir
- Zor doğum sırasında gerekli malzeme olmadığı için annenin rahminde ve üreme organlarında kalıcı ve ağır yaralanmalar (hzne yırtıkları, rahim yırtılması ve sarkması gibi) olur
- Rahim ve rahim bağıları zarar görür, kadında idrar tutamama gibi sorunlar olur

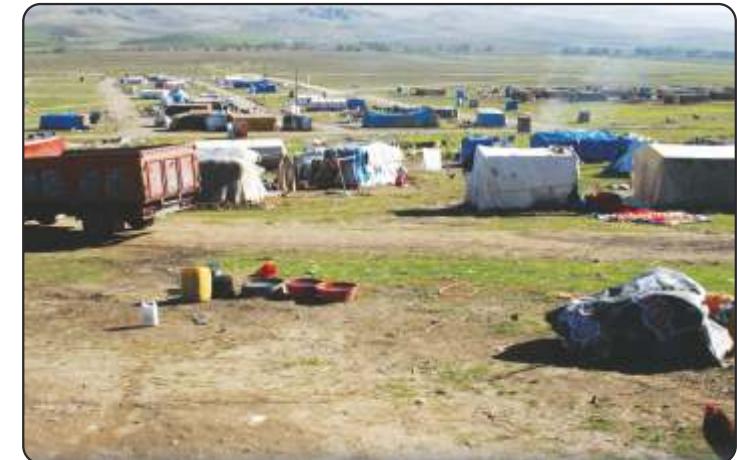

Hastanede doğum anne ve bebeğin hayatını kurtarır.

TARIM İŞ ARACISININ GÖREVİ SAĞLIKLI YAŞAM ALANI OLUŞTURMA VE HİZMETE ERİŞİMİ SAĞLAMADIR

Çadırların kurulması;

1. Barınakların üzerine inşa edileceği yerler mucur ile kaplanmalıdır.
2. Çöp toplama alanı, atıkların imha edildiği yerlerden uzak olmalıdır.
3. Çadırlar yeterli büyülükte bir alana kurulmalıdır. Kişi başı $30m^2$ alan olacak şekilde olmalıdır.
4. Barınaklar yola yakın kurulmalıdır.
5. Sel baskınlarından korunmak için eğimli arazide yapılmalıdır.
6. Nehir yataklarında olmamalıdır.
7. Tuvalet, banyo, su olmalıdır.
8. Çocukların güvenle oynayabileceği alanlar yapılmalıdır.
9. Hayvanların girmesini önlerecek şekilde telle çevrilmelidir.
10. Dere, akarsu gibi çocuklar için tehlike oluşturacak yerlere koruma bandı çekilmelidir.
11. Elektrik telleri kontrol edilmeli, tehlike oluşturanlar varsa düzeltirilmelidir.

Yaşanılan ortam hastalıklara, erken ölümlere neden olur.

SAĞLIKLI YAŞAM ALANI OLUŞTURULMALIDIR

✓ Barınaklar için su, tuvalet, banyo, aş evi;

- Barınaklara mutlaka temiz içme suyu temin edilmelidir.
- Günlük su ihtiyacı kişi başına 15-20 litredir.
- Suların sağlık yetkililerince düzenli olarak incelenmesi gereklidir. Bu incelemede sularдан numune alınır ve mikrop üreme durumuna bakılır. Bu yapılmıyorsa Toplum Sağlığı Merkezine müracaat edilmesi gereklidir.
- Suların toplandığı depoların temizliği çok önemlidir. İçinde toz, toprak, yeşil birikinti, pislik olmuş depolar sağlık için tehlikelidir. Bu depolar boşaltılmalı, bol klorlu sularla temizlenmeli ve durulanmalıdır.
- Suların içinde bekletildiği kaplar temiz olmalıdır.
- Sularda mikropların ürememesi için suların içine klor atılır. Klorlu su temizdir.
- Barınak içinde su sağlanamıyorsa ortak çeşme kullanılıyorsa bu çeşme en fazla 15 metre uzakta olmalıdır.
- Çeşme etrafında su birikintisi olması engellenmelidir. Çeşmeye ulaşmak için çamur tutmayan, mucur gibi bir malzemeden oluşan yol yapılmalıdır.
- Çeşmede kuyruk olmasını engelleyecek sayıda musluk olmalıdır.

✓ Su temini tankerlerle yapıliyorsa;

- Tankerlerin su aldığı kaynağın temiz olduğu belgelenmelidir (Toplum Sağlığı Merkezinden destek alınmalıdır).
- Tankerin olduğu yere mucur döküлerek çamur ya da su birikintisi engellenmelidir.
- Tankerler çadırlara en fazla 15 metre uzakta durmalıdır.
- Su tankerlerinde su dışında başka bir şey taşınmamalıdır.
- Su tankerlerinin içi paslı olmamalıdır.

SAĞLIKLI YAŞAM ALANI OLUŞTURULMALIDIR

✓ Banyo;

- Barınaklarda kalanların kolayca yıkanip temizlenebileceği banyo ve sıcak su temini gereklidir.
- Banyolar mahremiyete uygun yapılmalıdır.
- Banyo ön tarafından dışarıdan kapalı soyunma ve giyinme yeri olacak şekilde yapılmalıdır.
- Banyo gideri etrafında su birikintisine neden olmayacak şekilde kapalı bir çukura verilmelidir.
- Banyoda sabun, şampuan bulundurulmalıdır.
- Banyolarda kişi başı 20 litre su depolanmalıdır.

✓ Atıkların düzenli toplanması ve uzaklaştırılması;

- Çadırların bulunduğu her bölgede bir çöp toplama alanı belirlenmelidir.
- Çöp toplama alanı çadırlardan en az 40 metre uzak olmalıdır.
- Her ev kendisine ait olan çöpleri poşetleyerek çöp toplama yerine atmalıdır.
- Toplanan çöpler belediyeye haber verilerek temizlettirilmelidir.
- Çöp toplama alanı temiz tutulmalı, gerekirse ilaçlanmalıdır.
- Çöp toplama alanının etrafında su birikintileri olması engellenmelidir.
- Çöpler belediye tarafından toplanmıyorsa gömülebilir.

Çöpler sinek, fare gibi hayvanların çoğalma yerleridir.

SAĞLIKLI YAŞAM ALANI OLUŞTURULMALIDIR

✓ Güvenlik, aydınlatma ve iletişim;

- Özellikle kadın ve çocuklar için güvenlik önlemleri alınmalıdır.
- Barınaklar normal şartlardaki konutlara göre dış etkenlere daha açıktır.
- Mevsimlik tarım işçilerine yöre halkın husumeti olabileceği, ya da tarım işçilerinin kendi aralarında düşmanlıklar olabileceği unutulmamalıdır.
- Hırsızlık, yağmalama gibi adı suçlar yanı sıra daha vahim olanı kadına ya da çocuklara yönelik cinsel saldırılar olabilir.
- Tarım işçilerinin güvenli bir ortamda çalışıp yaşamalarına olanak sağlanacak önlemler alınmalıdır.
- Barınaklarda yaşayanların temel ihtiyaçları için elektrik sağlanmalıdır. Elektrik çarpmalarının ve elektrik kontağının neden olabileceği yangınlara karşı mutlaka önlem alınmalıdır.
- Barınakların güvenliğinin sağlanması bakımından barınakların bulunduğu alan yeterli düzeyde aydınlatılmalıdır.
- Yangın güvenliği sağlanmalıdır.
- 10-15cadır için bir yangın söndürme tüpü olmalıdır.
- Yangın söndürme tüpleri 75 metreden daha uzakta olmamalıdır.
- Yangın söndürme tüplerinin nasıl çalıştığı konusunda eğitim verilmelidir.
- Yangın tüplerinin miatları düzenli olarak kontrol edilmeli, gerektiğinde yenilenmelidir.

AİLELERİN İHTİYAÇLARI OLAN HİZMETLERE ERİŞİMLERİNİ SAĞLAMAK GÖREVDIR

✓ Hizmete erişim;

- Gebeleri mümkün olduğunca işe götürmeyin.
- Gebeleri düzenli olarak muayeneye götürün.
- Kadınların ve çocukların aşlarını yaptırın.
- Kimliği olmayan kişilerin kimlik çıkarmasını sağlayın.
- Doğumların mutlaka hastanede yapılmasını sağlayın.
- Okula giden çocukları en yakın okula kayıt yaptırın.
- Hepinize yetecek kadar KLOR alın, klor İl Halk Sağlığı Müdürlüklerinden ücretsiz verilmektedir.
- İşçilerinizi işe götürmeden önce gideceğiniz yerde çalışacağınız yerin Kaymakamlığına ya da Toplum Sağlığı Merkezine giderek kaç kişi olduğunu ve ne zaman geleceğinizi söyleyin.

**Tarlada gebe kalmak tehlikeli olduğu için Toplum Sağlığı Merkezi'ne başvurun.
Gebeler, lohusalar, bebekler yasal olarak tarlada olmamalıdır.**

TEMEL İLK YARDIM

Tarım ve hayvancılıkla uğraşan herkes doğru ilk yardımı bilmelidir.

- ✓ Evinizde, tarlanızda, arabanızda/traktörünüzde mutlaka İLK YARDIM çantası olsun,
- ✓ Herhangi bir kazaya uğradığınızda ücretsiz olarak 112'yi arayarak hem yardım hem de yapmanız gerekenleri öğrenebilirsiniz,
- ✓ Her türlü zehirlenme, hayvan sokması veya ısırması durumunda ücretsiz olarak 114 Ulusal Zehir Danışma Merkezini Arayabilirsiniz.

112'NİN ARANMASI SIRASINDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR!

- ✓ Sakin olun,
- ✓ 112 merkezi tarafından sorulan sorulara net bir şekilde cevap verin,
- ✓ Kesin yer ve adres bilgileri verilirken, olayın olduğu yere yakın bir caddenin ya da çok bilinen bir yerin adını (cami, okul, kahve vb.) verin,
- ✓ Kimin, hangi numaradan aradığını bildirin,
- ✓ Yaralıların durumu ve olayın nasıl olduğunu ayrıntılı anlatın,
- ✓ Yaralıların sayısını söyleyin,
- ✓ Eğer herhangi bir ilkyardım uygulaması yapıldıysa nasıl bir yardım verildiğini söyleyin,
- ✓ 112'nin arandığı telefonu, telefonu kapattıktan sonra meşgul etmeyin, çünkü 112 merkezden sizi tekrar arayabilirler,
- ✓ 112 hattında bilgi alan kişi, gerekli olan tüm bilgileri aldığıni söyleinceye kadar telefonu kapatmayın.

BAYİMLARDA İLK YARDIM!

Bayılma belirtileri

- ✓ Baş dönmesi, göz kararması,
- ✓ Yüzde solukluk, üzüme, soğuk terleme,
- ✓ Hızlı ve zayıf nabız,
- ✓ Hâlsizlik, bacaklarda uyuşma,
- ✓ Bilinçte bulanıklık,
- ✓ Yere düşme.

Kişi başının-doneceğini hissederse

- ✓ Sırtüstü yatırın,
- ✓ Sıkın giysileri varsa gevşetin,
- ✓ Ayaklarını 30 cm kadar yukarı kaldırın,
- ✓ Kendini iyi hissedinceye kadar dinlenmesini sağlayın.

Kişi bayıldıysa

- ✓ Sırtüstü yatırın,
- ✓ Sıkın giysileri varsa gevşetin,
- ✓ Ayaklarını 30 cm kadar yukarı kaldırın,
- ✓ Boğazına bir şeyin kaçıp kaçmadığını kontrol edin,
- ✓ Boğazına bir şey kaçmışsa başını öne eğerek sırtına 5 defa vurarak çıkarmaya çalışın,
- ✓ Kusma varsa başı yana çevirin ve kusluğun rahat akmasını sağlayın,
- ✓ Etraftaki kalabalığı uzaklaştırın.

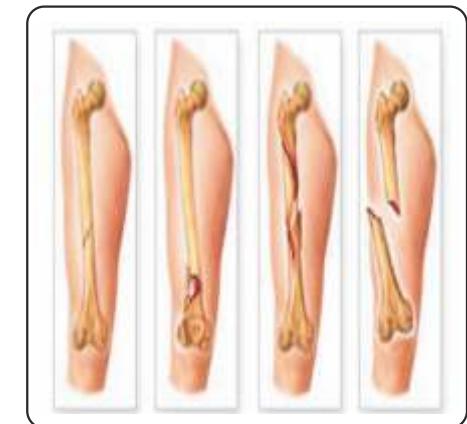
GÖĞÜS AĞRISINDA (KALP KRİZİ) İLK YARDIM!

- ✓ Hastayı dinlendirin, sakinleştirin,
- ✓ Yarı oturur pozisyonu getirin ve rahat nefes almasını sağlayın,
- ✓ Kullandığı ilaçları varsa ilaçları verin,
- ✓ 112'yi arayın.

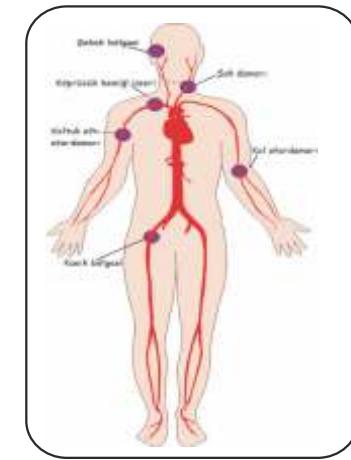
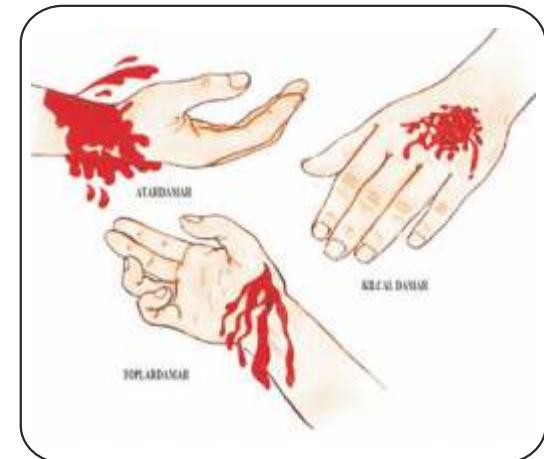
KIRIK VE ÇIKIKLarda İLK YARDIM!

- ✓ 112'yi arayın,
- ✓ Kişiyi fazla hareket ettirmeyin,
- ✓ Kırığı/çıkığı yerine koymaya kesinlikle çalışmayın,
- ✓ Kırık/çıkığın üzerine buz torbası koyarak hem ağrısını azaltın hem de şişmesini önleyin,
- ✓ Mümkin olduğunda sabit tutarak (hareket ettirmeden) ambulansın gelmesini bekleyin.

KANAMA VE YARALANMALarda İLK YARDIM!

- ✓ Hemen 112'yi arayın,
- ✓ Temiz bir bezle üzerine bastırın,
- ✓ Bir bezle kanama durmazsa, ilk konulan bezi kaldırmadan üzerine ikinci bir bez ile bastırın,
- ✓ Kanayan bölgeyi (kol veya bacak ise) yukarı kaldırın,
- ✓ Eğer yaralanma büyük damarlarda olmuş ve baskı ile durmuyorsa büyük damarların geçtiği noktalara baskı yapın,
- ✓ Baskıyı kanamanın olduğu yer ile kalp arasındaki noktalara yapın.
- ✓ Baskı yaparken büyük damardan kan geçişini engelleyecek kadar baskı uygulayın.

KANAMA VE YARALANMALARDA İLK YARDIM!

- ✓ Eğer elle baskı sonucu kanama durmazsa kol ve bacağın üst kısmında (yaralanmanın olduğu noktanın üstüne) yer alan tek kemiklerin üzerine bir bezle aşağıdaki resimdeki gibi bağlayın (turnike),
- ✓ Turnikenin ip, tel gibi bir malzeme yerine bez gibi eni geniş olan malzemeden olması gereklidir,
- ✓ Turnikenin yapıldığı saati bir yere yazın,
- ✓ Turnikeyi yaparken kalem veya bir tahta parçasını bez düğümünün içine aşağıdaki resimdeki gibi yerleştirirseniz bezi sıkmanız daha kolay olur,
- ✓ Eğer organ kopmuşsa (el parmağı gibi) kopan organın yerine dikilmesi için organı su geçirmeyen bir poşete koyun, poşeti de buzlu su olan bir kovaya koyun ve en kısa zamanda hastaneye götürün.

Özellikle organ kopmalarında
elle baskı kanamayı durdurmez.

Turnike Uygulaması

Özellikle organ kopmalarında elle baskı kanamayı durdurmak, turnike uygulamak gereklidir.

BURUN KANAMASINDA İLK YARDIM!

- ✓ Hastayı sakinleştirin,
- ✓ Bir yere oturtun,
- ✓ Başı ve gövdesi hafifçe öne doğru eğin,
- ✓ Burun kanatlarını kemiklerin olduğu yerden iki parmakla sıkıştırın, bunu 5 dakika kadar devam ettirin,
- ✓ Eğer kanama 5 dakika sonunda durmuyor ya da tekrarlıyorsa **112**'yi arayın.

VÜCUDUN HERHANGİ BİR YERİNE BİRŞEY BATARSA

- ✓ Eğer vücudu cisim batmışsa (bıçak gibi) kesinlikle yerinden çıkarmayın,
- ✓ Olduğu şekilde etrafı sabitleyerek en kısa zamanda hastaneye götürün,
- ✓ Eğer göğüs kafesinde bir yaralanma varsa göğüs boşluğununa hava girmesin diye yaranın üzeri bir poşetle (ne bulunursa) aşağıdaki resimde görüldüğü gibi kapatın,
- ✓ Göğüs duvarındaki yaralanmadan göğüs kafesine hava girerse yaralının nefes alması zorlaşır.

ZEHİRLENMELERDE İLK YARDIM!

Zehirlenme durumunda

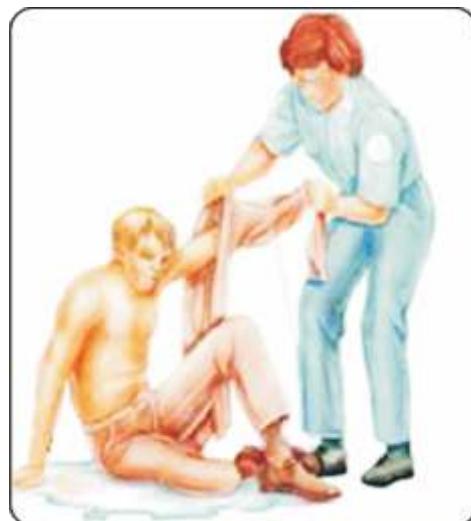
- ✓ 112'yi arayın,
- ✓ Gerekirse Ulusal Zehir Danışma Merkezi (114) aranıp bilgi alınabilir,
- ✓ Kişinin bilinci açık ise ağını su ile iyice çalkalayın, zehirli madde ele temas etmişse ellerini sabunlu su ile yıkayın,
- ✓ Kişi kendiliğinden kusuyorsa kusmasına yardım edin,
- ✓ Asitli madde ile zehirlenmişse (çamaşır suyu, mazot ...) kesinlikle kusturmayın,
- ✓ Kişiyi fazla hareket ettirmeyin ve üzerine bir battaniye örtün,
- ✓ Kişi gazdan (soba ve benzeri...) zehirlenmişse hemen temiz havaya çıkarın,
- ✓ Kişi tarım ilaçlarıyla zehirlenmişse 15- 20 dakika boyunca vücutu ılık suyla yıkayın,
- ✓ Giydiği kıyafetleri hemen üstünden çıkarın,
- ✓ En kısa zamanda hastaneye götürün.

Zehirlenme durumunda
**Ulusal Zehir Danışma
Merkezi (UZEM)**
ücretsiz olarak
114 numaralı telefondan
bilgi alınabilir.

KİMYASAL MADDELER DERİ İLE DİREKT TEMAS ETMİŞSE!

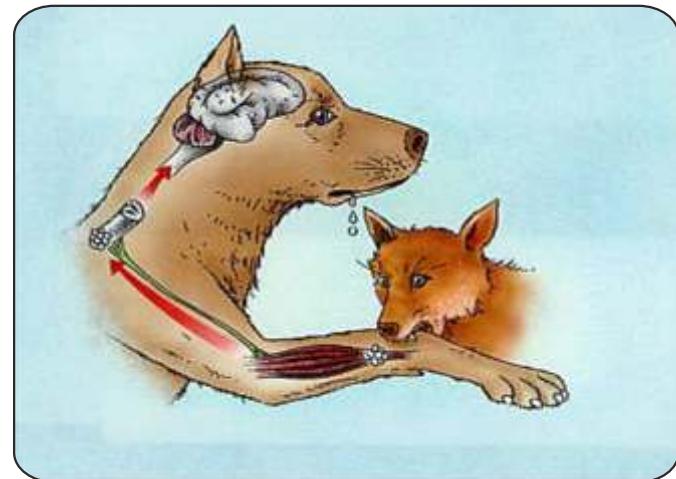
- ✓ 112 aranır,
- ✓ Kimyasal madde bulaşmış giysileri hemen çıkarılır,
- ✓ Kimyasal maddenin temas ettiği bölge 15 - 20 dakika boyunca, musluk suyuyla bol bol yıkanır,
- ✓ Yıkama yapılırken vücut çok ovulmaz ve sıcak su kullanılmaz.

Kimyasal madde ile direkt temas etmişse ilk yardım

HAYVAN ISIRIK VE SOKMALARINDA İLK YARDIM!

- ✓ 112'yi arayın,
- ✓ Yarayı, 5 dakika süreyle sabunlu suyla iyice yıkayın,
- ✓ Kesinlikle yarayı bıçak gibi başka bir aletle kanatmayın,
- ✓ Yarayı yıkarken yaranın tahriş olmasından ve kanamasından korkmayın,
- ✓ Yara hafifse yaranın üstünü temiz bir bezle kapatın,
- ✓ Yara ciddi ve kanama varsa temiz bir bezle baskı uygulayarak kanamayı durdurun,
- ✓ Yaralıyı kuduz ve tetanos aşısını yaptırması için mutlaka hastaneye gönderin,
- ✓ Isıran hayvanı bir yere bağlayarak gözlem altında tutun.

ARI SOKMASI!

- Arı zehri, hayvanın karın bölümünde bulunan özel bezlerden salgılanır ve iğnesinin dibinde bulunan zehir kesesinde toplanır.

Arı sokmasında ilk yardım

- ✓ Arı, kişinin birkaç yerinden veya nefes borusuna yakın bir yerden soktuysa ya da kişi alerjik bünyeli ise tehlikeli olabilir,
- ✓ Hemen 112'yi arayın,
- ✓ Arının iğnesi derinin üzerinden görülmüyorsa sıyırarak çıkarın,
- ✓ Bölgeyi su ve sabunla iyice yıkayın,
- ✓ Bölgeye buz torbası koyun, bu sokulan bölgenin şişmesini, ağrısını ve kaşıntısını azaltır,
- ✓ Eğer ağızdan sokmuşsa buz emdirin, böylece dil şişmez.

AKREP SOKMASI!

Akrep sokmasında ilk yardım

- ✓ Hemen 112'yi arayın,
- ✓ Yaralıyı sırtüstü yatırın ve sokulan bölgeyi mümkün olduğunca az hareket ettirin,
- ✓ Bölgeyi su ve sabunla iyice yıkayın,
- ✓ Isırılan yerin üzerine buz uygulaması yapın,
- ✓ Yaranın üsütünü temiz bir bezle kapatın.

YILAN SOKMALARI VE FARE ISİRMALARI!

- Tarım işçilerinin en sık karşılaştığı sorunlardan biri de yılan sokmalarıdır. Birçok yılan zehirli değildir ama bazı zehirli yılan ısırmaları insanlar için tehlikeli olabilir. Çok kısa sürede insanı öldürebilir.

Yılan sokmalarında yapılması gereken:

- ✓ Yılan sokmalarını engellemek en önemlididir
- ✓ Yılanlar insanlardan kaçarlar ancak onların doğal yaşam alanları içindeyseñiz sizi sokarlar
- ✓ Yılanların barınaklarının olduğu yere gelmesini engellemek gereklidir
- ✓ Yılanları sopa, ya da taşla rahatsız etmeyiniz
- ✓ Çok iyi fare avcısı olduklarını unutmayın ve yılanları öldürmeyiniz
- ✓ Yılanlar sağırdır. Yerdeki titreşimi algılarlar sessizce yürüdüğünüzde yılanı kaçıramazsınız
- ✓ Yılanların olduğu yerde kalın kumaş, kalın bot giyin. Bu kalın giysilerden yılanların dişleri geçemez.
- ✓ Kaya, kütük vs altlarında gizlenirler. Gerekmeden kaya yada kütükleri kaldırmanız. Kaya yada kütük yerinden oynatılması gerekiyorsa bunu iterek değil, çekerek yapınız ki altında gizlenmiş olan yılan kaçabilseñ
- ✓ Çalı çırpıların altına saklanan yılanlar olabileceğini unutmayın
- ✓ Harabe, mezarlık gibi yerlere girerken dikkat ediniz
- ✓ Geceleri odun, çalı çırpı toplamaya çıkmayıñız. Yılanlar özellikle geceleri avlanırlar

YILAN SOKMALARI VE FARE ISİRMALARI!

Yılan Sokmalarında ilk yardım

- ✓ Derhal 112'yi arayınız
- ✓ Hastayı fazla hareket ettirmeden en yakın hastaneye ulaştırınız
- ✓ Gidilecek hastanede yılan serumu olup olmadığını sorgulayınız
- ✓ Hastaneye gitmeden önce hastane yetkililerini arayınız ki gerekli hazırlıkları yapabilsinler
- ✓ Isıran yılanı yakalamaya çalışmayın
- ✓ Isırılmış yeri ağızınızla emmeye kalkmayın. Isırılmış yeri kesmeyin, ovuşturmayın. Sıkı bandaj yapmayın. Yarayı emen kişi de zehirlenebilir
- ✓ Isırılmış yerde baskı yapabilecek takı ya da süs eşyalarını çıkarın (yüzük, bileklik gibi)
- ✓ Isırılmış yeri sabunla ve bol suyla yıkayın, ovuşturmayın
- ✓ Yara yerine soğuk uygulama yapın. (buz ya da buzlu su tamponu uygulayın)
- ✓ Isırılmış bölgenin 8-10 cm üzerinden bağlayın. Bağlama ne gevşek ne de çok sıkı olmalı. Her yarım saatte bir gevsetilmelidir.
- ✓ Isırılan kişiye alkol, ilaç vs vermeyiniz. İlaç verme işini hekimlere bırakınız
- ✓ Yara, baş ve boyunda ise yara çevresine baskı uygulayın, kol ve bacaklarda ise yara üstünden dolaşımı engellemeyecek şekilde sargı beziyle sarın fakat kesinlikle turnike ile dolaşımı tam olarak engellemeyin

KENE SOKMASINDA İLK YARDIM!

Kene sokmasında ilk yardım

- ✓ Vücuda yapışık kene gördüğünüzde **çıkartmaya çalışmadan** hastaneye götürün,
- ✓ Kene üzerine herhangi bir kimyasal madde (alkol, gaz yağı, kolonya, deterjan vb.) dökmeyein, sigara veya ateş kullanarak çıkartmaya çalışmayın,
- ✓ Çünkü kene bu sırada kusarak mikrobu vücuduna bulaştırır,
- ✓ Kene, sıkılmaz, patlatılmaz, koparılmaz ve iğne batırılmaz,
- ✓ Kenenin bulunduğu bölgeyi bol sabunlu su ile yıkayın,
- ✓ Kene, kendiliğinden çıkmışsa içinde çamaşır suyu bulunan uygun bir kaba konarak hastaneye hasta ile beraber götürün.

SICAK ÇARPMASINDA İLK YARDIM!

Sıcak çarpmasında ilk yardım

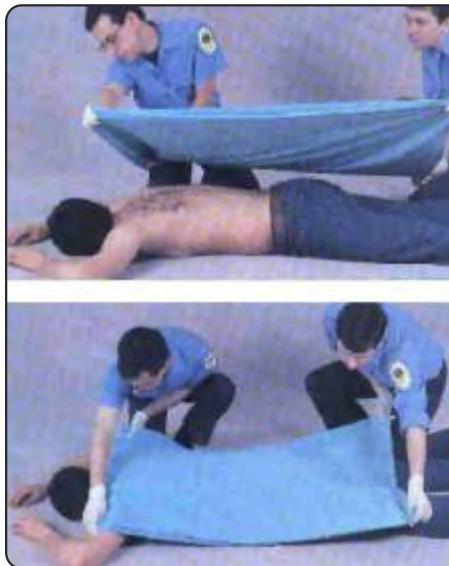
- ✓ Hastayı serin ve havadar bir yere alın,
- ✓ Hastanın üzerindeki giysileri çıkartın,
- ✓ Hasta kendinde ise hastayı sırtüstü yatırarak kol ve bacaklarını yükseltin,
- ✓ Hastanın alnına ıslak havlu koyun,
- ✓ Bulantı ve kusması yoksa bilinci açıksa su ve tuz kaybını gidermek için **1 litre suya - 1 çay kaşığı karbonat - 1 çay kaşığı tuz koyun, karıştırıp yavaş yavaş içirin,**
- ✓ İlik su ile banyo yaptırın.

YANIKLAR!

İş ile oluşan yanıklarda ilk yardım

- ✓ Kişi hâlâ yanıyorsa paniğe engel olun ve koşmasını durdurun,
- ✓ Yanan kişinin üzerini battaniye ya da bir örtü ile kapatarak ve yuvarlanması sağlanarak alevleri söndürün.

Yanık bölgesinin soğutulması

Yanık bölgesinin soğutulması

- ✓ Hemen 112'yi arayın,
- ✓ Yanmış alandaki deriler kaldırılmadan giysilerini çıkarın,
- ✓ Giysiler yapışmış ise çekiştirmeden yapışan yerleri kesin,
- ✓ Şişlik oluşabilecegi düşünülerek yüzük, bilezik, saat gibi eşyaları çıkarın,
- ✓ Yanık bölgeyi en az 20 dakika soğuk ve tazyiksiz su altında tutun,
- ✓ Yanık bölgeyi temiz ve nemli bir bezle örten,
- ✓ Bilinci yerinde olan yaralıya 1 litre suya 1 çay kaşığı karbonat ve 1 çay kaşığı tuz koyarak karıştırıp içirin,
- ✓ İçi su dolu kesecikler (büл) varsa patlatmayın ve yanık bölgeye çıplak elle dokunmayın,
- ✓ Yanık üzerine doktor söylemeden hiçbir şey sürmeyin,
- ✓ Yoğurt, salça gibi maddeler sürmeyin, bunlar hem yanığı iyileştirmez.

İş ile oluşan küçük ve yüzeysel yanıklarda ilk yardım

YANIKLAR!

Kimyasal yanıklarda ilk yardım

- Kimyasal yanıklar, evde veya tarlada kullanılan kimyasal temizlik ve tarım ilaçlarının deri ya da göze bulaşması sonucu oluşur. Kimyasallar deri ile temas ettikten sonra uzun süre etkilerini devam ettirerek yanığın derinleşmesine neden olur.

Kimyasal yanıklar

- ✓ Temas edilen kimyasal madde toz hâlinde ise fırça ya da kuru bir bezle temizleyin,
- ✓ Giysileri cilde deðdirmeden dikkatlice çıkarın,
- ✓ Giysiler yapışmışsa bir makasla keserek çıkarın,
- ✓ Bölgeyi tazyiksiz, bol suyla en az 15- 20 dakika yumuşak bir şekilde yıkayın,
- ✓ Yaralı bölgenin üzerini temiz ve nemli bir bezle örterek en kısa zamanda hastaneye götürün.

Toz hâlindeki kimyasal maddenin fırça ile temizlenmesi

Göze kimyasal madde temas etmişse

- ✓ Gözleri kesinlikle ovuþturmayın,
- ✓ Bol su ile en az 20 dakika yıkayın,
- ✓ Kimyasal madde tek göze temas etmişse yıkama sırasında sağlam gözü kirletmemeye dikkat edin,
- ✓ Gözü temiz bir bez ile kapatın,
- ✓ Tıbbi yardım isteyin.

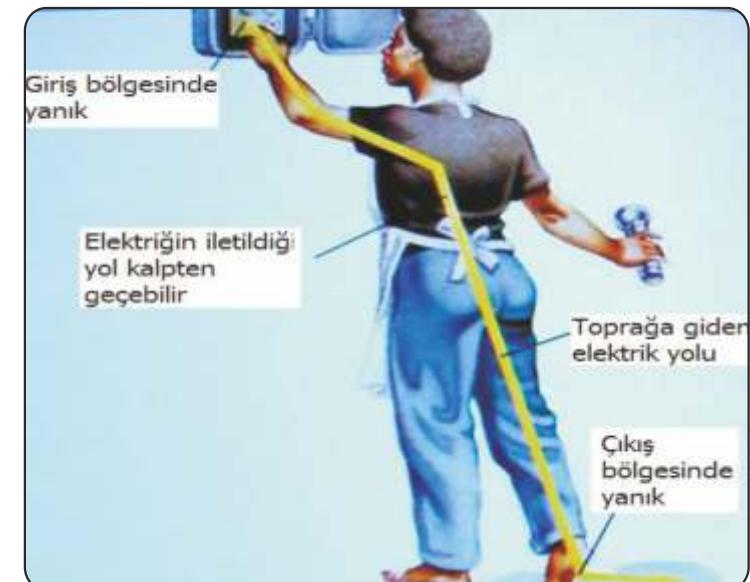
Göze kimyasal madde temasında ilk yardım

YANIKLAR!

Elektrik yanıklarında ilk yardım

• Elektrik akımına kapılan kişinin vücutuna elektrik girdiği andan itibaren sinir ve damarları yakarak tahrif eder. Kalp atımlarının bozulmasına ve kalbin durmasına neden olabilir.

- ✓ Soğukkanlı ve sakin olun,
- ✓ Yaralıya dokunmadan önce şalterleri indirin,
- ✓ Elektriği kesme imkânı yoksa yaralıya direk temas etmeden tahta çubuk, gazete tomarı, plastik ya da lastik malzeme vb. elektriği geçirmeyen bir madde kullanarak yaralının elektrikle temasını kesin,
- ✓ Kalp elektrik akımından zarar görebilir, o yüzden yaralıyı çok az hareket ettirin,
- ✓ Yaralıya kesinlikle **su ile müdahale etmeyin**,
- ✓ Yanık bölgesini temiz bir bezle örtün,
- ✓ Yaralıyı mutlaka hastaneye götürün.

Elektrik çarpmasında akımın izlediği yol ve elektrik yanığı

DONMALAR!

- **Donma;** Aşırı soğuk nedeniyle dokuların donması, kanın pihtilaşması nedeniyle bölgeye yeterince kan gitmemesi ve zarar görmesidir. Donmadan en çok etkilenen bölgeler, eller, ayaklar, burun ve kulak kepçesidir.

- ✓ Yaralıyı, ılık bir ortama alarak soğukla temasını kesin,
- ✓ Islak giysileri çıkarın ve kuru giysiler giydirin,
- ✓ Bilinci yerinde ise ılık içecekler verin,
- ✓ Su toplamış bölgeleri patlatmayın, donuk bölgenin üstünü temiz bir bezle örtün,
- ✓ Donmuş bölgeyi kesinlikle ovmayın ve kendi kendine ısınmasını bekleyin,
- ✓ Ellerini yumruk yapmış ve ayaklarını büzmüş ise açmaya çalışmayın,
- ✓ 112'yi arayın.

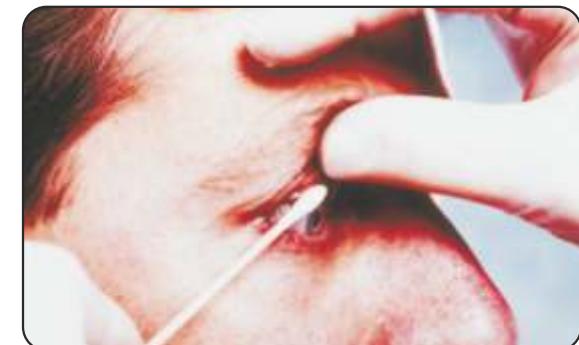
Donmalar

GÖZE YABANCI CISİM KAÇMASINDA İLK YARDIM!

Göze yabancı cisim kaçmasında ilk yardım

- Göz, kolay zarar görebilen bir organdır. İlk olarak hasarın şekli ve büyüklüğü tespit edilmelidir.

- ✓ Göze toz gibi küçük madde kaçmışsa,
- ✓ Göz ışığa doğru çevrilerek alt ve üst göz kapağın içine bakın,
- ✓ Gerekirse üst göz kapağını açık tutun,
- ✓ Tozu, nemli, temiz bir bezle çıkarmaya çalışın,
- ✓ Gözü kesinlikle ovmayın,
- ✓ Çıkmıyorsa hastaneye götürün.

Göze yabancı cisim batması, kaçması

KULAĞA YABANCI CISİM KAÇMASINDA İLK YARDIM!

Kulağa yabancı cisim kaçmasında ilk yardım

- ✓ Cisim, kulak yolu dışında ise alın,
- ✓ Kulağın iç kısımlarında ise kesinlikle dokunmayın ve çıkarmaya çalışmayın,
- ✓ Su deşirmeyin,
- ✓ 112'yi arayın.

BURUNA YABANCI CISİM KAÇMASINDA İLK YARDIM!

Buruna yabancı cisim kaçmasında ilk yardım

- ✓ Parmakla yabancı cisim olmayan burun kapatılarak, kuvvetli bir nefes verme ile cismi çıkarmaya çalışın,
- ✓ Çıkmazsa hemen hastaneye götürün, burunu su veya başka bir şeyle yıkamayın.

Buruna yabancı cisim kaçması

SUDA BOĞULMADA İLK YARDIM!

Suda boğulmada ilk yardım

- ✓ Yüzme bilseniz dahi kesinlikle suda çırpınan kişiye yüzerek yardıma gitmeyin,
- ✓ Sudan kurtarmak için kişiye ip, uzun bir tahta parçası vb. malzeme atarak kurtarmaya çalışın,
- ✓ Eğer yüzerek kişinin yanına giderseniz boğulmakta olan kişi sizi yakalarsa o panik hali ile sizi de suyun altına iter,
- ✓ Boğulmakta olan kişi bayılırsa kişinin arkasından yaklaşılarak suyun yüzeyinde sırtüstü çıkarılır,
- ✓ Boğulmakta olan kişi suya düşerken bir yerlerini kırmış olabilir, bu nedenle sudan çıkarırken dikkat etmek gereklidir,
- ✓ 112'yi arayın.

Suda boğulmada ilk yardım

ATEŞLİ HAVALEDE İLK YARDIM!

Ateşli havalede ilk yardım

- Ateşli havale **6 ay-6 yaş** arasındaki çocuklarda görülür.
- ✓ 112 aranarak yardım isteyin,
- ✓ Hastanın giysileri çıkartın,
- ✓ Musluk suyu ile havlu veya küçük bez parçaları ıslatın,
- ✓ Islak bezler, hastanın koltuk altlarına, kasıklarına, dirseklerin iç yüzü ve avuç içlerine yerleştirin,
- ✓ Bezleri sık sık değiştirin,
- ✓ Ateş düşmezse hastayı oda sıcaklığındaki su ile yıkayın,
- ✓ Yüksek ateşin düşürülmüşinde aşırı soğuk su ve alkol kullanmayın.

KAN ŞEKERİ DÜŞMESİNDE / YÜKSELMESİNDE İLK YARDIM!

- ✓ Hastanın bilinci yerinde ise ağızdan şeker veya şekerli içecekler verin,
- ✓ Hastanın bilinci yerinde değilse ağızdan hiç bir şey vermeyin, başını yana çevirerek bekletin,
- ✓ 112'yi arayın.

TANSİYON DÜŞMESİNDE / YÜKSELMESİNDE İLK YARDIM!

- ✓ Varsa hemen ilaçını verin,
- ✓ 112'yi arayın,
- ✓ Hastayı dinlendirin,
- ✓ Rahat nefes alması için giysilerini gevsetin,
- ✓ Tansiyonu yükselmişse yarı oturur şekilde dinlendirin (yandaki resim),
- ✓ Tansiyonu düşmüsse tuzlu ayran içirin.

EVİNİZDE MUTLAKA BİR TANSİYON ALETİ OLMALI

Elle ölçüm yapan tansiyon aletleri pilli aletlerden daha iyi sonuç verir.

TANSİYON ÖLÇMEYİ HEMŞİRENİZDEN ÖĞRENEBİLİRSİNİZ

İlk yardım bilmek hayat kurtarır.

**SAĞLIKLI ve HUZURLU
bir HAYAT için**
**7 gün gece gündüz arayabileceğin,
yardım isteyebileceğin
numaraları öğren**

ALO 155 POLİS İMDAT ŞİDDET ve TRAFİK HATTI

155, Polis İmdat hattıdır.
Güvenliğinle ilgili bir sorunla
karşılaştığında, bu hattı arayıp
bilgi alabilir ya da
yardım isteyebilirsin

**kadına yönelik şiddet ile ilgili ihbarları
almak ve yardımcı olmak amacıyla
kurulmuştur**

**155, trafik kazalarının en aza
indirilmesi ve trafik güvenliğinin
sağlanması amacıyla kurulmuştur**
Sürücüler trafik kural ve yasalarına
uymadığında, trafik kazalarının
bildirilmesinde ve sürücü belgesi
işlemleri için başvurabilirsin

ALO 112 ACİL SAĞLIK YARDIM HATTI

**112
ACİL**

112, ACİL SAĞLIK YARDIM hattıdır.
İster sabit, ister cep telefonundan
ücretsiz olarak arayabilirsin.
Tarladayken hastalandığında,
yaralandığında, zehirlendiğinde ya da
gebe sancılılığında 112'yı ara.

ALO 170 ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK İLETİŞİM HATTI

**170, Çalışma ve Sosyal Güvenlik
İletişim Merkezi'dir.**
Çalışma hayatı, sigortalılık gibi sosyal
güvenlik hakkında soru, ihbar ve
şikâyetleri çözmek için kurulmuştur.
Tarlada çalışırken işverenle ya da
yarıcı/elçi ile olan her türlü sorununda
bu hattı arayıp bilgi alabilir ya da
yardım isteyebilirsin.

Gereksiz yere meşgul eden olursa, SEN hizmet alamazsan!

ALO 171 SIGARAYI BIRAKMA DANIŞMA HATTI

Sigara içmek ya da içilen ortamda bulunmak öldürür.

171, Sigara Bırakmayı Danışma Hattı'dır ve sigara bırakma konusunda yardımcı olur.

ALO 110 YANGIN İHBAR HATTI

Yaşadığınız evde veya çevrenizde yangın çıktığında 110'u arayıp yardım isteyebilirsin.

ALO 156 JANDARMA İMDAT HATTI

156, jandarma hattıdır. Köy ve tarlalarda güvenlikle ilgili sorun yaşadığınızda bu hattı arayın

ALO 184 SAĞLIK BAKANLIĞI İLETİŞİM HATTI

184, aile hekimliğine kayıt, gebe ve bebek izlemleri gibi sağlık kurumlarıyla ilgili durumları iletmek ve çözmek için kurulmuştur.

ALO 150 DOĞRUDAN BAŞBAKANLIK HATTI

150, doğrudan Başkanlık hattıdır.

Emniyet, sağlık, eğitim gibi kamu kurumlarına ait her türlü soru, dilek ve şikayetler doğrudan başbakanlık hattına yapılabilir.

ALO 183 AİLE, ÇOCUK, ÖZÜRLÜ VE SOSYAL HİZMET HATTI

183, özürlü, kimsesiz çocuk gibi sosyal sorunlarla ilgili haberleri almak ve yardımcı olmak amacıyla kurulmuştur.

ALO 144 SOSYAL YARDIM HATTI

144, Sosyal Yardım Hattı'dır. Sosyal yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından yürütülen şartlı eğitim, kömür, gıda, engelli aylığı gibi konularda yardımcı olur.

ALO 147 MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İLETİŞİM MERKEZİ (MEBİM)

147, eğitim ve öğretim ile ilgili sorularınızı sormak ve isteklerinizi bildirmek için kurulmuştur. Mevsimlik tarım işçileri, okuma yazma kursları, açık ilköğretim ve liselerle ilgili sorunlarını ve başka ile tarlada çalışmaya gittiklerinde çocukların sorunlarını bu hattı kullanarak iletebilirler.

Gereksiz yere meşgul eden olursa, SEN hizmet alamazsun!

TARIMDA İŞ ARACILIĞI YÖNETMELİĞİ

27 Mayıs 2010 PERŞEMBE

Resmî Gazete

Sayı : 27593

YÖNETMELİK

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, tarım aracılığı için izin verilmesi ve bunların çalışma ve denetimi ile tarım aracı, mevsimlik gezici tarım işçileri ile bunları çalıştırın tarım işverenleri arasındaki ilişkinin düzenlenmesi hakkında usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, tarımda iş ve işçi bulma aracılığı yapmak üzere Kurumdan izin alan gerçek veya tüzel kişiler ile mevsimlik gezici tarım işçileri ve bunları çalıştırın işverenler hakkında uygulanır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

Aracı: Tarımda iş ve işçi bulma aracılığı görevini yapmak üzere Kurumca izin verilen gerçek veya tüzel kişileri,

Aracılık belgesi: Tarımda iş ve işçi bulma aracılığı yapmak üzere Kurum tarafından verilen belgeyi,

Genel Müdürlüğü: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü,

İl Müdürlüğü: Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüğü,

İşçi: Tarım içinde mevsimlik gezici olarak çalışan işçileri,

İşveren: Mevsimlik gezici tarım işçilerini çalıştırın işverenleri,

İşyeri: Konaklama yerinin mücavir alanında bulunan tarım işinin yapıldığı işyerini,

Konaklama yeri: Tarım işçilerinin konakladığı ve tarım işyeri ile aynı mücavir alan sınırlarında bulunan yerleri,

Kurum: Türkiye İş Kurumunu,

Mahalli Mülki İdare Amirliği: İşyeri ile konaklama yerinin sınırları içinde bulunduğu il valiliğini veya ilçe kaymakamlığını,

Şube Müdürlüğü: Türkiye İş Kurumu Şube Müdürlüğü,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Tarımda İş ve İşçi Bulma Aracılığı, Aracında Aranılan Nitelikler

Tarımda iş ve işçi bulma aracılığı

MADDE 5 –(1) Tarımda iş ve işçi bulma aracılığı, esas itibarıyla Türkiye İş Kurumunca yapılır.

(2) Ancak, Kurum il veya şube müdürlüğü bulunmayan ya da olmasına rağmen haberleşme, ulaşım ve koordinasyon gücü olan yerlerde, Kurum tarafından gerçek veya tüzel kişilere aracılık yapmaları için izin verilebilir.

(3) Kurumdan izin alınmadan aracılık yapılamaz.

(4) Aracıların işçilerden ücret almaları yasaktır. Ücret yalnızca işverenden alınır.

Aracında aranılan nitelikler

MADDE 6 –(1) Aracılık yapacak gerçek kişiler ile tüzel kişileri idare, temsil ve ilzama yetkili kişilerde aşağıdaki nitelikler aranır:

a) Türk vatandaşı olmak,

b) 18 yaşını bitirmiş olmak,

c) Kamu haklarından yoksun bulunmamak,

ç) Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat

karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak,
d) En az ilkokul mezunu olmak.

(2) Ayrıca, Kurumca belirlenen miktardaki masraf karşılığının yatırılması ve tüzel kişilerce şirket kuruluş sözleşmesinin yayımlandığı ticaret sicil gazetesinin bir örneğinin Kuruma ibraz edilmesi şarttır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Aracı Belgesi, Aracı Belgesinin Geçerlilik Süresi, Aracı Sicili,

Aracılığın Devredilemeyeceği

Aracı belgesi

MADDE 7 –(1) Aracılık yapmak üzere başvuran ve Kurum tarafından tarımda iş ve işçi bulma aracılığı yapması uygun görülen gerçek veya tüzel kişilere, Kurum il veya şube müdürlüklerince yazılı olarak bilgi verilir. Talepleri uygun bulunan gerçek veya tüzel kişilerden Kurumca belirlenen miktarda masraf karşılığının tahsil edilmesini müteakip Tarımda İş ve İşçi Bulma Aracısı Belgesi verilir. Tüzel kişiler için bu belgede, tüzel kişiliği idare, temsil ve ilzama yetkili kişiler de gösterilir.

Aracılık belgesinin geçerlik süresi

MADDE 8 –(1) Aracılık belgeleri üç yıl süre ile geçerlidir. Bu süre sonunda aracılığı sürdürmek isteyenlerin belgeleri izin yenileme masraf karşılığının yatırılması ve uygun görülmesi halinde üçer yıllık olarak Kurum tarafından yenilenir.

Aracı sicili

MADDE 9 –(1) Kurumca her aracı için bir Aracı Sicili düzenlenir. Bu sicilin içeriği Kurumca belirlenir. Aracı sicilleri ilgili Kurum il veya şube müdürlüğünde saklanır.

Aracılığın devredilemeyeceği

MADDE 10 –(1) Aracılık, yalnız aracılık belgesi almış olanlarca yapılır; başkasına devredilemez, vekalet yoluyla yürütülemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yükümlülük, Sözleşme Düzenlenmesi, Rapor Verme, Aracılık Belgesinin İptali

Yükümlülük

MADDE 11 –(1) Aracılık yapmak üzere, izin verilen gerçek veya tüzel kişiler;

- a) İşverenler ve işçiler ile örneği Yönetmelik ekinde bulunan Kurumca hazırlanmış sözleşmelerin birer örneğini düzenleme tarihinden itibaren on iş günü içinde onaylanmak üzere Kuruma ulaştıracaklarını,
 - b) İşçilerden ücret almayacaklarını, hizmetlerinin karşılığını yalnız işverenlerden isteyeceklerini, Kurumca onaylanmış bu sözleşmelerde gösterilen dışında, harç, masraf ve ücret alamayacaklarını,
 - c) İşçilere işe başlamadan önce yapılacak iş, ücret ve diğer hususlar hakkında gerekli bilgileri vereceklerini,
 - ç) İşçilerin, konaklama yeri ile işyeri arasında uygun araçlarla güvenilir bir şekilde ulaşımının sağlanması hususunda işverenle birlikte doğrudan kontrol ve gözetim yapacaklarını,
 - d) Ücretlerin kararlaştırılan ödeme biçimine göre (günlük, haftalık, aylık, parça başına, götürü, vs.) işverence her işçinin kendisine ödenmesini sağlayacaklarını,
 - e) İşçilerin günlük brüt kazançlarının 4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesinde belirtilen asgari ücretin altında olmayacağı,
 - f) İşçilerin barınma yerlerini, yeme ve yatma durumlarını sağlığa ve barınma koşullarına uygun biçimde sağlamak için mahalli mülki idare amirlikleri nezdinde gerekli başvuruları yaparak takip etmeyi,
- kabul ve taahhüt ederler.

Sözleşme düzenlenmesi

MADDE 12 –(1) Ücret ve çalışma koşulları ile karşılıklı yükümlülüklerin aracı, işveren ve işçiler arasında yazılı sözleşmelerle belirlenmesi zorunludur. Aracının olmadığı yerlerde sözleşme işveren ile işçiler arasında imzalanır. İşveren veya aracı Yönetmelik ekinde yer alan sözleşmelerin birer örneğini düzenleme tarihinden itibaren on iş günü içinde onaylanmak üzere Kuruma ulaştırmak zorundadır.

(2) İşçilerin günlük brüt kazançları, 4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesinde belirtilen asgari ücretin altında olamaz, ücretler kararlaştırılan ödeme biçimine göre işverence her işçinin kendisine ödenir.

Rapor verme

MADDE 13 –(1) Aracılar, yaptıkları çalışmalarla ilişkin olarak yılda bir kez Kuruma rapor vermek zorundadır. Bu raporun içeriği ve biçimini ile verileceği tarih Kurumca belirlenir.

Aracılık belgesinin iptali

MADDE 14 –(1) Bu Yönetmeliğin;

- a) 6 ncı maddesinde yazılı nitelikleri yitiren veya başlangıçta bu nitelikleri taşımadığı sonradan anlaşılan,
 - b) 10 uncu maddesi hükümlerine uymayıp aracılığı başkasına devreden,
 - c) 13 üncü maddesinde yer alan raporu iki kez süresi içinde vermeyen ve/veya raporda gerçeğe aykırı bilgi veren,
 - ç) 15 inci maddesine göre yapılacak denetim sonucunda aracılık yapmasında sakınca görülen veya iş bulduğu işçilerden ücret aldığı tespit edilen, araçların belgeleri Kurumca iptal edilir.
- (2) Aracılık belgesi verilenler ve belgesi iptal edilenler Kurum tarafından yerel gazetede ve Kurum internet sitesinde duyurulur.
- (3) Belgesi iptal edilen araçlara en az 1, en çok 3 yıl süreyle yeniden belge verilmez.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Denetleme

MADDE 15 –(1) Aracıların görevlerini, bu Yönetmelikte bildirilen hususlara uygun olarak yapıp yapmadıkları, Türkiye İş Kurumu ile mahalli mülki idare amirlerince denetlenir.

İdari para cezası

MADDE 16 –(1) Kurumdan izin belgesi almadan veya geçerlilik süresi sona eren aracı belgesini yeniletmeden tarımda iş ve işçi bulma aracılığı yaptığı tespit edilenler ile tarım işverenleri ve tarım işçileri ile Kurumda sözleşme imzalamayan ya da kurum dışında imzaladığı sözleşmeyi Kuruma süresi içinde ibraz etmeyenlere, eylem başka bir idari ihlal oluştursa dahi 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 20 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca idari para cezası verilir.

(2) Kurumca istenen bilgi ve belgelerle, bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen raporu vermeyenlere aynı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca idari para cezası verilir.

(3) Mahalli mülki idare amirlerince verilen emre aykırı hareket edenlere ise 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi uyarınca idari para cezası verilir.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 17 – (1) 14/3/2004 tarihli ve 25402 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarımda İş ve İşçi Bulma Aracılığına İzin Verilmesi ve Aracıların Denetimi Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

İlkokul mezunu olma şartının aranmaması

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte "Tarımda İş ve İşçi Bulma Aracısı" belgesi almış olanlardan, aracılık görevini devam ettirdikleri sürece "ilkokul mezunu" olma koşulu aranmaz.

Verilmiş aracı belgelerinin geçerlilik süresi

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik yürürlüğe girmeden önceki mevzuat gereği alınan aracı belgeleri izin süresi sonuna kadar geçerlidir.

Yürürlük

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ SÖZLEŞMESİ

SÖZLEŞMENİN KONUSU

Aşağıda tarafları ve yükümlülükleri belirtilen mevsimlik tarım işi sözleşmesidir.

SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

İŞVEREN :

ADRES :

ARACI :

ADRES :

İŞVERENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1- İşveren tarafından işçiye verilecek ücret;

- a) Gündelik/ haftalık/ aylık.....TL.'dir.
- b) Götürü.....TL.'dir.
- c) Parça başı.....TL.'dir.
- d) Diğer.....TL.'dir.

2- İşveren işçilere avans ödeyecektir/odemeyecektir.

3- İşveren işçilere iklim koşulları, afet ve benzeri nedenlerle çalışılmayan günler için ücret ödeyecektir/odemeyecektir.

4- İşveren, işçilerin iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı her türlü önlemi alacaktır.

5- Aracının sözleşmeye taraf olmadığı durumlarda, işçinin çalıştığı günleri gösterir puantaj ve işçiye ödediği ücrete ilişkin kaydını tutacaktır.

6- İşveren, araciya gidiş-dönüş yol masrafları içinTL ödeyecektir.

7- İşveren, aracılık yapması ve bu sözleşmede yer alan yükümlülüklerini yerine getirmesi karşılığı araciyaTL ödeyecektir.

8- İşveren ve işçi sözleşmeyi kendi aralarında düzenledikleri takdirde sözleşmenin bir nüshası, onaylanmak ve ilgili birimindeki dosyada saklanmak üzere, imzalanmasından itibaren on iş günü içerisinde işveren tarafından İŞKUR İl Müdürlüğü'ne gönderilecektir.

ARACININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- 1-Ekli listede adı geçen işçileri, işverenin köyündeki/Mahallesindekiişindeişlerini görmek üzere sağlayacaktır.
- 2-İşçinin çalıştığı günleri gösterir puantaj ve işçiye ödediği ücrette ilişkin kaydını tutacaktır.
- 3-İşçilerin, konaklama yeri ile işyeri arasında uygun araçlarla güvenilir bir şekilde ulaşımının sağlanması hususunda işverenle birlikte doğrudan kontrol ve gözetim yapacaktır.
- 4-İşçilerin barınma yerlerini, yeme ve yatma durumlarını sağlığa ve barınma koşullarına uygun biçimde sağlamak için mahalli mülki idare amirlikleri nezdinde gerekli başvuruları yapacaktır.
- 5-İşçi, işveren ve aracı arasında İmzalanan sözleşmenin bir nüshası, onaylanmak ve ilgili birimindeki dosyada saklanmak üzere, imzalanmasından itibaren on iş günü içerisinde aracı tarafından İŞKUR İl Müdürlüğü'ne gönderilecektir.
- 6-Aracı bu işini yaparken Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliğinde yer alan diğer yükümlülüklerini de yerine getirecektir.

İŞÇİLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

- 1- İşçiler çalışmaya/....../..... tarihinde başlayacaktır.
- 2- İşçiler tarım işini yaparken araziye, ürüne , tarım araç ve ekipmanlarına zarar vermemek için gereken itinayı göstereceklerdir.
- 3- İşçiler işveren tarafından bu sözleşmeye konu iş devam ettiği müddetçe geçerli mazereti olmaksızın işi bırakmayacak ve başka bir işyerinde çalışmayacaklardır.

Özel koşullar

İş bu sözleşme üç/dört nüsha olarak düzenlenmiştir ve buna bağlı olarak taraflardan biri yükümlülüklerinden birini yerine getirmediği takdirde Mahkemeleri/İcra Daireleri yetkilidir.

İŞVEREN	ARACI	İŞÇİ
		Sözleşmeyi imzalayan işçilere ait liste sözleşme ekinde yer almaktadır.

EK: ÇALIŞANLAR LİSTESİ

MEVSİMLİK TARIM İŞİ SÖZLEŞMESİNDE TARAF OLAN İŞÇİLERİN LİSTESİ

	İşçinin TC Kimlik Numarası	Adı Soyadı	Çalışmaya Başladığı Tarih	İmza
1				
2				
3				
4				
5				

KAYNAKLAR

- <http://www.ilo.org/oshenc/part-x/agriculture-and-natural-resources-based-industries/health-and-environmental-issues/item/558-health-problems-and-disease-patterns-in-agriculture>
- http://www.ifpri.org/sites/default/files/publications/focus13_08.pdf
- <http://www.uniteforsight.org/refugee-health/module1>
- http://microbewiki.kenyon.edu/index.php/Refugee_Health
- http://www.nrc.no/arch/_img/9293559.pdf
- Türk Kızılay'ı. Hayvan ve böcek sokmalarında ilk yardım.
- <http://www.ilkyardim.org.tr/indexCntnt.php?sfcntnt&id=57>
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. Yanık, Donma Ve Sıcak Çarpmasında İlk Yardım.
- http://www.ailehekimligi.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=563:yank-donma-ve-scak-carpmasnda-lk-yardm&catid=58:ilkyardim&Itemid=202
- Manual handling at work. Health and Safety Executive. <http://www.hse.gov.uk/pubns/indg143.pdf>
- EPA Guidelines for Responsible Pesticide Use.
http://www.epa.sa.gov.au/xstd_files/Water/Guideline/guide_pesticides.pdf

Mevsimlik Tarım İşçisi Ailelerin Sağlığını Geliştirme Programı Kapsamında Hazırlanmıştır.